

de journalist

AUTEURSRECHTEN EN BTW
Wat verandert er op 1 juli?

KLAUS VAN ISACKER
De buzz rond Bruzz

PASCAL WEISS

**Hoofdredacteur
in de schaduw**

Vlaamse Vereniging
van Journalisten

6 keer per jaar | juni 2017

#208

inhoud

ACTUEEL

- Eerst posten, dan checken? 8
- Tim Pauwels, de eerste ombudsman van VRT Nieuws 11
- Klaus Van Isacker over 'Bruzz' nu en straks 18
- Nieuws via Snapchat: jongeren zijn sceptisch 21
- Campagne: tijd voor 'Echte lijven' 27

SPREEKTijd

- Pascal Weiss (Het Nieuwsblad) 4

THEMA: BELASTINGEN

- Ruling bij uitbetaling: 50% baten, 50% auteursrecht 13
- Mediahuis, De Persgroep en Mediafin schrappen wettelijke btw-vrijstelling 17

BEROEPSETHIEK

- Beslissingen Raad voor de Journalistiek 22

FOTOROL

- Károly Effenberger wint Nikon Press Photo Award 25

OPINIE

- Strenge repressie van lekken zit niet goed 26

ONDER EMBARGO

30

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour - Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet.de.loof@gmail.com || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Vormgeving:** Rosalien Eggermont
Medewerkers: Marjorie Blomme - Ivan Declercq - Pol Deltour - Ria Goris - Pieter Knapen - Monica Moritz - Sandra Noben - Tim Devriese || **Foto cover:** James Arthur
Redactiesecretariaat: Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, Fax 02/777 08 49, info@journalist.be - www.journalist.be
Abonnementen en reclameregie: Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Druk en verzending:** DaddyKate

POL DELTOUR
NATIONAAL SECRETARIS VVJ

Sterk

Maar wat doet de VVJ nu eigenlijk heel concreét aan ons probleem?

De vraag – verwijtende ondertoon inbegrepen – kwam van een freelancer die net had vernomen dat de btw-vrijstelling die hij altijd had genoten, door zijn uitgever werd opgedoekt. De VVJ drong er bij de betrokken uitgevers onmiddellijk op aan de maatregel te heroverwegen, maar de freelancer in kwestie verwachtte duidelijk méér. Dat de VVJ eigenhandig de btw-vrijstelling weer invoerde, met name.

De VVJ is – in een driehoeksverband met haar Franstalige zusterorganisatie AJP en de federale koepelvereniging AVBB

Altijd zal het resultaat afhankelijk zijn van de collectieve kracht die van de vereniging uitgaat.

– een beroeps- en belangenvereniging. De wet dicteren doet ze niet. Wel een kerntaak is haar leden dienen met informatie, advies en bijstand. Net zoals het inspireren en zo nodig onder druk zetten van media- en beleidsverantwoordelijken, in functie van structurele oplossingen. Maar altijd zal het

resultaat afhankelijk zijn van de collectieve kracht die van de vereniging uitgaat. En die kracht, beste journalisten, komt van jullie allemaal.

Soms levert onze kracht ook effectief resultaat op. Dat is bijvoorbeeld telkens wanneer we iemand kunnen helpen met een stukje informatie, advies of praktische hulp. Regelmatig bereiken we ook structurele oplossingen. Bijvoorbeeld als we er alsnog in slagen – samen met onze uitgevers – een rechtszekerere oplossing te bereiken voor het fiscaal statuut van de freelancersvergoedingen. Dat België nu een negende plaats inneemt in de RSF-wereldranglijst van de persvrijheid, maakt ons ook een beetje trots. En op dit ogenblik onderhandelen we – hoopvol – met vertegenwoordigers van justitie over nieuwe, evenwichtige werkafspraken...

Het doet niets af aan de talloze problemen die blijven, en de frustraties die dat met zich brengt. De werkonzekerheid. De onderbetaling van freelancers. De werkdruk. Het tekort aan openbaarheid van bestuur. De aanvallen op het journalistieke bronnengeheim. De minachting van sommige politici.

Dat allemaal maakt de nood aan een sterke beroepsvereniging niet enkel blijvend, maar alleen maar groter.

© Steve Thielemans, Lieven Van Assche

PASCAL WEISS (HET NIEUWSBLAD):
LIEVER OP DE REDACTIE DAN IN DE PUBLIEKE ARENA

'Aandacht zoeken is niet mijn ding'

De meeste hoofdredacteurs staan wat graag in de spotlights, Pascal Weiss (45) van *Het Nieuwsblad* niet. Hij opereert het liefst in de schaduw om zijn krant naar het digitale tijdperk te loodsen. 'Aandacht zoeken is niet mijn ding. Ik heb niet de behoefte om mij in de publieke arena te begeven.'

MONICA MORITZ

Misschien willen de lezers van 'Het Nieuwsblad' wel graag weten wie aan het hoofd van hun krant staat?

'Die hebben Liesbeth (*Van Impe, met wie Weiss sinds 2012 de krant leidt, red.*) Zij is onze politiek commentator en de perfecte ambassadeur van de krant. Ik neem meer de dagelijkse operationele leiding voor mijn rekening en voel me op de redactie als een vis in het water. Ze beschouwen Liesbeth en mij hier als een *duopak*. Wij brieften elkaar over alles en we zijn complementair, maar alles wat personeel, strategie, grote beslissingen en management betreft, doen we samen. Dat ik die publieke arena schuw, betekent ook niet dat ik geen mening heb over ons merk.'

En die is?

'Jaren geleden heette het dat *Het Nieuwsblad* niet *De Standaard*, niet *Het Laatste Nieuws* en evenmin *De Morgen* was. Daarna vond men dat *Het Nieuwsblad* een *De Standaard* 'light' moest worden of resoluut richting *HLN* moest opschuiven. Toen ik nog chef nieuws was en Liesbeth politiek commentator hebben we de krant inhoudelijk een duidelijke richting uitgestuurd en vrij 'organisch' een eigen gezicht gegeven: complexloos populair, maar wel fatsoenlijk.'

Wat noem jij fatsoenlijk?

'Dat betekent altijd respectvol over mensen schrijven, of dat toch op zijn minst nastreven.'

Je hebt nog voor 'HLN' gewerkt, wat is het verschil tussen beide?

'Wij lijken in se hard op *HLN* of liever gezegd: *HLN* lijkt steeds harder op ons, maar dat fatsoenlijke zit toch meer ingebakken in onze cultuur.

Ze maken andere keuzes en wij zijn voorzigtiger, denk ik. We proberen ook altijd rechtlijnig en consequent te zijn. Je zal ons niet snel betrappen op het nodeloos op hypes jagen. Leterme, Stevaert en De Wever zijn politieke fenomenen die wij registreren maar niet achterna hollen. Dat onderscheidt ons van sommige andere kranten. Wij houden de kerk in het midden, bij wijze van spreken. Zo hopen we *midden Vlaanderen* aan te trekken.'

Distilleer je dat 'midden Vlaanderen' ook uit de reacties van je publiek?

'Onze abonnees reageren anders dan surfers, die soms cru zijn. Die spuien hun mening ongegeneerd vanuit de onderbuik — daar schrik ik van. Dat publiek vereenzelvig ik liever niet met de lezers van onze krant, ook al vertegenwoordigt het natuurlijk ook 'Vlaanderen'. We hebben vorig jaar een lezersraad in het leven geroepen om, binnen ons lezersbestand, Vlamingen een stem te geven. Daar zijn honderden reacties op gekomen, uit alle lagen van de bevolking, en het is fantastisch hoe divers en betrokken dat *fatsoenlijk Vlaanderen* wel is.'

De gemiddelde leeftijd van jullie lezers schommelt rond de 54 jaar. Hoe werven jullie jonge abonnees?

'Nou, nou, 54, dat *zijn* jonge mensen! Onze site is het ultieme middel om een jonger publiek te lokken. Daar leren ze ons nieuwsmerk kennen. Wij bereiken online bijna 1,2 miljoen unieke bezoekers per dag en daar zitten veel jonge mensen tussen. Onze krant is vandaag ook een veel jonger product dan 20 jaar geleden. We hebben een weekendmagazine dat vrouwen aanspreekt en een voetbalblad. Veel jongeren leren de krant nog altijd thuis kennen, via het abonne-

ment van hun ouders. Mensen tussen 18 en 35 zijn veel minder geneigd om te betalen voor een krant. Ze vinden wat ze zoeken vandaag gratis.'

Hoe wil je dan betalende lezers rekruteren?

'Blijven inzetten op de beproefde formules: direct mailing, reclame op tv, koppelverkoop, gratis kranten. Daarnaast willen we onze 1,2 miljoen dagelijkse bezoekers doorsluizen naar betalende content. Alle uitgevers gaan die richting uit. Het is geen geheim dat de verkoop zowel bij ons als bij andere kranten zwaar onder druk staat en daarom zijn we allemaal op zoek zijn naar andere verdienmodellen. Gratis journalistiek zal blijven bestaan, maar de lezers beginnen te beseffen dat ze voor kwaliteitsjournalistiek moeten betalen. Er wordt nu al vrij veel geld verdiend op internet. De advertentie-inkomsten stijgen en tot voor kort compenseerden digitale abonnees ook het verlies in de print. Nu veel minder. Voor alle duidelijkheid: wij zijn niet van plan om onze printabonnees richting online te duwen, verre van. We willen digitale klanten rekruteren die we normaal niet bereiken via print. We investeren meer in online journalistiek dan in papier, maar dat betekent niet dat we dat product loslaten.'

Hoe zou je de journalistiek van 'Het Nieuwsblad' qua stijl en inhoud omschrijven?

'Goeie, populaire journalistiek die zoveel mogelijk mensen tracht te bereiken met items die lezers aanspreken. Of door items die op het eerste gezicht minder boeien toch begrijpelijk en toegankelijk te maken. Dat heeft wat mij betreft niets te maken met *dumbing down*.'

Volgens de concurrentie moeten 14-jarigen een stuk in de krant kunnen begrijpen.

'Wij maken geen krant voor 14-jarigen! Wij schrijven stukken die bijvoorbeeld relevant zijn voor 55- of

60-jarige lezers, maar die ook adolescenten kunnen vatten.'

Hun werelden liggen toch ver uit elkaar?

'Dat klopt. Daarom is het veel ingewikkelder om een populaire krant te maken dan een zogenaamde kwaliteitskrant. Je moet zo breed mogelijk schieten zonder simplistisch over te komen. Onze bijlagen zijn dan weer op specifieke doelgroepen gericht en dat is makkelijker. Inhoudelijk geven we vandaag ook de voorkeur aan 'service'. De krant speelt een rol in het leven van de lezer en dus proberen we die ook te helpen. Onze weekendbijlage *Check* is heel consumentgericht.'

Is jullie visuele aanpak niet wat schreeuwerig geworden?

'We willen een impactvolle krant zijn met een rijke beeldtaal. Met het oog daarop hebben we een tijd geleden onze lay-out opgefrist. Maar het zal steeds een dunne grens zijn tussen impact maken en schreeuwerig zijn. Ik beschouw het als een belangrijke opdracht om die grens te bewaken.'

'Het Nieuwsblad' huurt momenteel nieuw bloed in op alle niveaus, ook voor sleutelposities.

'Wij moeten onze organisatie herdenken om de overgang naar digitaal in combinatie met print zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Vroeger waren print en digitaal twee aparte werelden, vandaag lopen ze steeds meer door elkaar. Nu hebben wij nog twee aparte cheffestructuren, maar die aansturing zal op de duur ook samensmelten, maar dat is een traag en gestaag proces. Bovendien botsen we digitaal op spelregels die we nog niet helemaal beheersen.'

Aan welke eisen moeten journalisten die jullie rekruteren voldoen?

'Ik ben op zoek naar passie én

gedrevenheid én algemene kennis én creativiteit, naar mensen die een nieuwsfeit iets hoger tillen dan een verslagje. Die vind je niet vaak. Vroeger gingen mensen in de journalistiek omdat ze daardoor gebeten waren. Nu willen afgestudeerden na drie jaar journalistiek aan de hogeschool 'iets' met hun diploma doen. Soms, als er *breaking news* is, zie je onze journalisten op de redactie samentroepen voor een tv-scherm. Veel stagiairs blijven zitten. Die lijken geen flauw benul te hebben van wat ons drijft en tonen ook geen echte interesse voor wat er in de wereld gebeurt. Die belanden na hun studies op een nationale redactie en denken dat ze journalist zijn, zonder dat ze een uitgesproken drang hebben om de wereld te verkennen. Die zeggen: *Yves Leterme, dat is van voor mijn tijd!* Hallo, Jozef Stalin is ook van voor mijn tijd! Het verschil met iemand die bijvoorbeeld vanuit een regionale editie is opgeklimmen en een heel traject heeft afgelegd, is enorm.'

Heb jij Germaanse gestudeerd met een journalistieke carrière in het achterhoofd?

'Eigenlijk wel. Nadien heb ik vrijwillige stages gedaan bij de VRT persdienst en het toenmalige VT4 om een ingang te vinden in de pers. Ik heb nog heel klassiek een brief geschreven naar de hoofdredacteur van het toenmalige *Vrije Waasland* om mijn diensten aan te bieden. Via die wegen ben ik in 1996 bij *De Standaard* als freelance cultuurmedewerker terechtgekomen en nadien door een vriend binnengehaald als regiojournalist voor *De Nieuwe Gazet*. Daarna heb ik kortstondig op de nationale redactie van *HLN* gezeten, tot *Het Nieuwsblad* aanklopte. Na nog enkele jaren in Antwerpen ben ik nationaal reporter geworden voor het algemene nieuws. Ik was meer een schrijvende mens dan nieuwsjager.'

Huren jullie ook pas afgestudeerde jongeren in?

Ik erger me aan de term 'work-life balance'. Werk maakt toch deel uit van je leven?

'Vorig jaar hebben we voor onze onlineploeg enkele schoolverlaters aangeworven. Die mensen hebben geen ervaring en dat is een gok. Die moeten we ook opleiden. Ze hebben meer skills dan ik als het gaat om webkneepjes en computertechnologie, maar een goed onlinestuk schrijven waarop geklikt wordt, dat moet je leren. Dat soort journalistiek is wel belangrijk voor ons tweesparenbeleid van gratis en betalende journalistiek. Je hebt echt wel virale stukken nodig om die 1,2 miljoen mensen per dag te bereiken, maar *clickbait* zal ik niet opdragen aan onze politieke reporters. Voorlopig slagen we er wel in om behoorlijk wat geld uit de markt te halen met ons bereik. Dat is niet voldoende om een redactie van 180 mensen te betalen, maar het is wel een zeer aanzienlijk deel van ons advertentie-inkomen, en dat willen we niet weggooien.'

Neemt het aantal freelancers toe bij jullie?

'Freelancers werken hoofdzakelijk voor onze regionale pagina's. Op één na zijn ook de fotografen allemaal freelancers, maar die maken al 20 jaar geen deel meer uit van een vaste krantenredactie. Een beschikbare *pool* van fotografen in heel Vlaanderen laat je toe iemand te kiezen in functie van de regio en het soort fotografie dat je nodig hebt. Op de nieuwsredactie zijn er amper freelancers. Alleen onze consumentenbijlage wordt voor een

© James Arthur

groot stuk gedragen door freelancers, maar dat zijn dan gezichten zoals Bartel Van Riet en Alain Bloeykens.’

Hoe is de verhouding met 'Gazet van Antwerpen' en 'Het Belang van Limburg'? Snoepen jullie soms hun stadsitems af?

‘Er zijn duidelijke afspraken gemaakt ten tijde van de fusie. Wij leveren aan de regionale titels het nationale nieuws en de bulk van het sportnieuws. In ruil daarvoor krijgen wij regionaal nieuws uit Limburg en Antwerpen. Het gebeurt af en toe dat er discussies ontstaan over een stuk en dan bespreken we dat met de cheffen nieuws. Soms escaleert dat richting hoofdredactie, maar we vinden altijd wel een compromis. Na de verhuizing van Mediahuis zijn we op de vloer naast *GvA* gaan zitten om elkaar te leren kennen en dat heeft zijn vruchten afgeworpen. Wij delen dagelijks veel stukken. Het gros van de nationale verhalen in de voortrein van de *GvA* is van ons en wij nemen bijna alle regioverhalen van hen over.’

Waarom dan nog twee kranten? 'De Gentenaar' is toch ook een onderdeel van 'Het Nieuwsblad'?

‘De *GvA* bekleedt in Antwerpen een unieke positie en heeft een eigen gezicht met een eigen hoofdredacteur, een eigen redactie, een eigen commentator en een eigen vormgeving. Het is

wel degelijk een zelfstandige krant, ook al put ze voor een deel uit ons materiaal. Tijdens de fusie leefde op de vloer van de *GvA* wel de angst bij ons ingelijfd te worden en ik sluit ook niet uit dat die piste ooit op tafel heeft gelegen. Op dit moment is daar geen sprake van.’

Hoe zou je jezelf beschrijven als chef?

‘Ik vermoed dat de journalisten mij een *ambetanterik* vinden. Ik ben niet snel tevreden. Zelfs als we een topkrant maken, durf ik te focussen op de dingen die beter kunnen, maar ik ben zeker niet autoritair. Op onze redactie wordt niet gebruld. Als ik een stuk niet goed vind, zeg ik dat op de ochtendvergadering, zonder die journalist *en plein public* de huid vol te schelden. Trouwens, onze cheffen nieuws staan op de redactie ook niet te fulmineren, dat is hier niet de stijl.’

Mis je het schrijven niet?

‘Het was mijn droom om buitenland-journalist te worden, maar je bewandelt tijdens je carrière vaak een weg die je zelf niet kiest. Schrijven doe ik niet meer en vreemd genoeg mis ik dat ook niet. Mocht aan dit verhaal hier een einde komen, dan zou ik zelfs niet weten of ik weer stukken zou schrijven. Ik maak me daar nog geen

zorgen over, al besef ik dat dit een job met een houdbaarheidsdatum is (*lacht*). Liesbeth en ik zijn nu bijna 6 jaar hoofdredacteur. Als je optelt hoeveel er hier voordien gepasseerd zijn, dan zijn we goed bezig. We hebben ons ook voorgenomen dit te blijven doen zolang we zelf enthousiast zijn, ideeën hebben en de redactie kunnen motiveren.’

Jouw vrouw is bij 'Het Nieuwsblad' chef van het magazine en de weekendbijlagen. Hoe combineren jullie die twee jobs met een gezinsleven?

‘Dat is soms moeilijk, maar het lukt min of meer. Eerlijk gezegd vooral dankzij mijn wederhelft. Ik vind het verbazingwekkend hoe ze even gepassioneerd als ik bezig is met haar werk en toch tijd vindt om een hele huishouding met drie kinderen te runnen. Het klopt dat ik mijn kinderen niet zo vaak zie als veel andere vaders, maar zijn dat daarom per definitie betere vaders? Hele generaties kinderen zijn vroeger opgegroeid tot evenwichtige, succesvolle volwassenen zonder dat alom aanwezige ouders hen bij het handje hielden. Ik hoor mensen vaak praten over hun *work-life balance*. Ik erger me aan dat woord. Alsof men iets slechts afzet tegen iets goeds. Werk maakt toch deel uit van je leven? Zeker in dit vak. Als je dat zo niet ervaart, moet je misschien op zoek naar een andere job.’

VLAAMS FACTCHECKONDERZOEK LEGT KWETSBARE PLEK BLOOT

Eerst posten,

© Steve Thielemans

dan checken?

In tijden van 'alternatieve feiten' kan factchecking beslist geen kwaad. Laatstejaarsstudenten van de Erasmushogeschool Brussel namen als eerste Vlaamse opleiding Journalistiek de proef op de som en factcheckten de Vlaamse printmedia.

RIA GORIS

De verkiezing van Trump en de berichtgeving voor de Brexit vestigden de aandacht van de hele wereld op de relativiteit van berichtgeving: je zegt maar wat, gooit het op Twitter, en blijft het herhalen, ook al wijst een factcheck uit dat het niet klopt. Zolang je aanhangers het maar voor waar aannemen en ernaar stemmen. Het maakt factchecking urgenter dan ooit. In Nederland gingen studenten journalistiek van de Fontys Hogeschool in Tilburg en de universiteit van Leiden al veel eerder aan het

factchecken. Het bracht deining en discussie teweeg in het werkveld. In Vlaanderen onderzochten studenten aan de Erasmushogeschool afgelopen herfst en winter tientallen artikels uit *Het Laatste Nieuws*, *De Standaard*, *Het Nieuwsblad*, *De Morgen*, *De Tijd*, *Het Belang van Limburg* en de *Gazet van Antwerpen* op hun waarheidsgehalte. Voor alle duidelijkheid: de opdracht luidde niet 'zoek artikels met fouten'. Studenten zochten artikels die zich leenden tot factchecking door de aanwezigheid van een stel cijfergegevens, met vaak

duiding van die gegevens, al dan niet door experts. Ze gingen op zoek naar het bronmateriaal achter die cijfers, vergeleken dat met het krantenstuk, checkten citaten van experts en zochten zo nodig naar een tweede opinie. Vervolgens schreven ze hun bevindingen neer in blogartikels, waarvan er meer dan vijftig te lezen vallen op <http://factcheckers.ehb.be>.

Persberichten

Om te beginnen een relativerende opmerking: heel wat journalistieke stukken werden NIET onderzocht, zoals originele getuigenisverhalen, lange interviews met politici of experts, nieuwsanalyses en achtergrondverhalen. Vermoedelijk ligt hier heel wat gedegen, eigen journalistiek werk. Bij artikels met cijfermateriaal – nu eenmaal een criterium voor de factcheckers – gaat het vaak om enquêtes en andere studies die onder de aandacht gebracht worden via persberichten, of om originele bronnen die aangevuld worden met harde data. In die zin is het niet zo verwonderlijk dat veel factcheckers, op zoek naar het bronmateriaal, in eerste instantie terecht kwamen bij kant-en-klare persberichten van allerlei organisaties.

In welke mate baseerde de journalist in kwestie zich enkel op informatie in het persbericht, of ging hij op zoek naar bijkomende stemmen of data?

Gatekeeper = slikker?

Het antwoord is nogal ontgoochelend: bij zowat een derde van de artikels vonden we geen enkele indicatie dat er iets meer gebeurde dan copy-paste journalistiek — alles was rechtstreeks terug te voeren tot een persbericht. Het vestigt de aandacht op de macht van de opstellers van dergelijke persberichten, die haast ongebreideld hun eigen insteek of framing verkocht krijgen.

PR-mensen doen hun voordeel met de tijdsdruk van journalisten

Bij een derde van de artikels vonden we geen enkele indicatie dat er iets meer dan copy-paste van het persbericht gebeurde

Een voorbeeld? Een aantal vrouwenorganisaties lanceert een persbericht met resultaten van een jaloezietest onder duizenden Vlamingen. De organisaties noemen de resultaten ‘onrustwekkend’ en geven aan dat jaloezie vaak een gevaarlijke, eerste stap richting partnergeweld is. Hun doel: partnergeweld onder de aandacht brengen. Dat is zeer nobel, alleen wijzen de resultaten van hun grootschalige enquête uit dat het best meevalt met jaloezie bij Vlamingen. Een journalist die de moeite gedaan had om die resultaten te bekijken in plaats van het persbericht zomaar over te nemen, had dit kunnen vaststellen. Het was niet het enige voorbeeld in zijn soort. De cultuur van kant-en-klare overnames van persberichten laat dus behoorlijk wat marge voor ‘spindoctors’ om hun boodschap zonder kritische doorlichting bij het publiek te krijgen. Is de gatekeeper een ‘slikker’ geworden?

Aandacht en tijdsdruk

Vorig jaar al namen laatstejaars van de opleiding Journalistiek van de Erasmushogeschool diepte-interviews af van 25 ervaren journalisten over hun perceptie van fouten en de

oorzaken ervan. Daaruit kwam als top drie van oorzaken van fouten naar voor: tijdsdruk, onoplettendheid en eindredactie.

Bij eindredactie kan het twee kanten uitgaan: soms geeft een eindredacteur in de titel of intro een framing mee die niet meer overeenstemt met wat in het stuk staat, en soms gebeuren er fouten door een gebrek aan eindredactie, met name bij onlineredacties. Alle bevroegden beseften dat fouten moeilijk 100% te vermijden zijn. De factchecks die dit academiejaar door de studenten werden uitgevoerd, bevestigden de resultaten van internationaal accurateitsonderzoek: bijna tweederde van de artikels bevat geen enkele fout, de rest bevat minstens één grote of kleinere fout. Ze variëren van een feit of cijfer dat niet klopt of een titel die de lading niet dekt, tot een insteek of boodschap die niet verantwoord wordt door het bronmateriaal of een fout gesitueerde gesprekspartner.

Autoriteiten

Dit factcheckproject is het niet te doen om menselijke foutjes, het legt vooral de achilleshiel van het huidige journalistieke bedrijf bloot. Een

Eén van de valkuilen is dat je nogal snel meegaat met een verhaal als een autoriteit het kant-en-klaar formuleert, getuigde een journalist

journalist die door een van de factcheckers geconfronteerd werd met een fout cijfergegeven verwoordt dit treffend in de volgende reactie: 'In een ideale wereld checkt elke journalist, ook ik, zijn feiten bij zowat drie van elkaar onafhankelijke bronnen. In de praktijk laat de tijdsdruk dat vaak niet toe en sluipen er dagelijks onjuistheden in artikels. Een tekst die tot stand komt in samenwerking met (x), dé autoriteit op vlak van (y), neem je snel voor waar. Eén van de valkuilen in de journalistiek is dat je nogal snel meegaat met een verhaal als een autoriteit het kant-en-klaar formuleert.'

Tijdsdruk, in combinatie met de hete adem van de concurrentie en te makkelijk veronderstellen dat bepaalde bronnen betrouwbaar zijn, leiden geregeld tot de praktijk 'eerst posten, dan checken', waarbij het tweede er niet meer van komt omdat het volgende item zich al opdringt. Afzenders van persberichten, belanghebbende partijen zeg maar, lijken zich goed bewust van deze gang van zaken en zorgen voor uitgebreide persberichten met makkelijk over te nemen cijfers, quotes en infografieken,

zodat de journalist niet verder gaat graven. PR-mensen doen dus hun voordeel met de tijdsdruk van journalisten.

Geen pottenkijkers

Wellicht de meest verrassende vaststelling in het factcheckonderzoek is de weigering van een aantal organisaties – zoals het Belgische Instituut voor Verkeersveiligheid, de Belgische Vereniging van Steden en Gemeenten en het Nationaal Syndicaat voor Zelfstandigen – om hun bronmateriaal vrij te geven en de argumenten die ze hanteren. Dit zijn enkele redenen voor weigering:

- › Het is zo ingewikkeld dat iemand die geen statisticus is er toch niets mee kan.
- › De deelnemers zijn verplicht om hun persoonlijke gegevens in te vullen en daarom kunnen de enquêtes ook als betrouwbaarder worden gezien, maar ze kunnen dus niet ingekeken worden, niet door studenten en ook niet door journalisten.
- › Het onderzoek kan niet ingekeken worden, omdat het voor ons te veel werk met zich meebrengt als elke journalist aparte vragen wil stellen.

- › Ik deel de resultaten van de bevraging liever niet, om de reputatie van de journalisten die deze bevraging hebben gepubliceerd niet op het spel te zetten zonder hun toestemming.

We concluderen dat heel wat journalisten persberichten van organisaties die bij hen bekend zijn voor waar aannemen en overnemen. Het principe 'check en dubbelcheck' wordt dan in de praktijk nogal eens uitgeschakeld. Het gevolg: journalisten lopen te makkelijk mee aan het lijntje van belanghebbende partijen, het waakhondgehalte van de journalistiek schiet hierbij in.

Is dit anders dan twintig jaar geleden, toen journalisten op persconferenties ook bediend werden met kant-en-klaar persmappen?

Aanwezigheid op zo'n persconferentie maakte een kritische vraag wel makkelijker en de tijdsdruk om snel veel kopij te produceren lag een graadje lager dan nu.

De centrale vraag die dit actie-onderzoek oproept is dan ook: kunnen we accuraatheid weer voorrang geven op snelheid of hoeveelheid kopij? Dit is een kwestie die niet beslecht kan worden binnen de schoot van één enkele redactie. Enkel een algemeen gedeelde cultuur hierover kan soelaas bieden.

Ria Goris is lector en onderzoeker aan de opleiding Journalistiek van de Erasmushogeschool Brussel

Meer info:

<http://factcheckers.ehb.be>

'Flanders Today' vecht voor voortbestaan

Het Engelstalige magazine *Flanders Today* lijkt ten dode opgeschreven. Met een online actie wil de redactie de Vlaamse regering van gedachten doen veranderen. *Flanders Today*, verbonden aan Mediahuis, verschijnt al tien jaar op papier en online met Engelstalig nieuws over Vlaanderen. Eind september loopt de overeenkomst af, maar de Vlaamse regering zal

geen nieuwe openbare aanbesteding uitschrijven. De Engelstalige lezer wordt volgens haar al genoeg bediend door *flanderstoday.be*, een selectie van vertaalde berichten van *deredactie.be*. De redactie is nu gestart met een online campagne [#saveflanderstoday](https://www.saveflanderstoday.eu). Op www.flanderstoday.eu krijg je tips om de site te steunen.

TIM PAUWELS, EERSTE OMBUDSMAN VRT-NIEUWS

‘Meeste klachten gaan over partijdigheid’

Sinds april is Tim Pauwels voor drie jaar ombudsman bij de VRT-nieuwsdienst. Zijn taken: klachten behandelen, columns schrijven en bij de VRT-collega's het debat gaande houden over waar ze mee bezig zijn. Een verkennend gesprek.

SANDRA NOBEN

Werk je nu vooral voor het brede publiek of veeleer voor de VRT zelf?

‘Het is een bemiddelingsfunctie. Ik werk voor het publiek in die zin dat de mensen via mij een klacht kunnen indienen en dat ik achteraf ook publiek kan zeggen dat iets goed of niet goed was – en hoe het beter kan. Ik werk ook intern omdat ik effectief iets met die klachten doe: een discussie op gang brengen of de redactie iets bijbrengen. De hoofdredactie heeft het nog steeds voor het zeggen, maar ik kan wel advies geven. Naar aanleiding van een column die ik heb geschreven over glyphosaat hebben ze bij *Terzake* bijvoorbeeld beslist dat ze voortaan kritischer zullen omgaan met buitenlandse reportages.’

Wat vond je van het interview van Bart Schols met ex-Syriëstrijder Michaël Defefortrie?

‘Toen was ik nog geen ombudsman, en ik behandel geen klachten van voor mijn aanstelling, maar ik ben niet te beroerd om te zeggen dat dat interview kritischer moest zijn. Dat heeft Bart Schols intussen ook toegegeven.’

Werk je samen met de ombudsman van de Vlaamse Raad voor de Journalistiek, Pieter Knapen?

‘We hebben onderling geen afspraken gemaakt, maar ik vermeld in mijn antwoorden altijd dat een klager naar de Raad voor de Journalistiek kan stappen als hij of zij geen genoegen neemt met mijn antwoord. Ik ben geen concurrent voor de Raad voor

de journalistiek. Iemand kan eerst bij mij terecht en daarna bij Pieter Knapen.’

Kan het zijn dat de meeste klachten tegen de VRT-nieuwsdienst te maken hebben met partijdigheid?

‘Partijdigheid is inderdaad de grootste categorie tot nu toe, gevolgd door onnauwkeurigheid en een vermeend gebrek aan een kritische geest. Sommige mensen zijn bij voorbeeld heel erg pro-Trump, en vinden dat wij hen daarin moeten volgen. Zoiets kan natuurlijk niet vanuit onze onpartijdigheidsplicht. Ook leden van belangengroepen vinden vaak dat wij te veel de ene of de andere kant kiezen. Alle partijen komen bij ons ook aan bod, maar daarom niet in één stuk. Dat kan ook verspreid gebeuren.’

Wordt journalisten vaak verweten dat zij een politieke of ideologische voorkeur hebben?

‘Er wordt ons vaak verweten dat we te links zijn. Die stelling is subjectief. Iemand die heel erg wit is ingesteld, vindt alles wat wij doen natuurlijk te grijs. Maar dat geldt ook voor iemand die heel erg zwart denkt. Tot nu toe heb ik nog geen enkele klacht gezien waarvan ik vond dat er echt partijdig-

heid was. De vraag die je altijd moet stellen is: zou een andere redactie met dezelfde onpartijdigheidsverplichting iets op dezelfde zorgzame en onpartijdige manier hebben gebracht?’

Kun je enkel reageren op klachten of ook proactief werken?

‘Voorlopig beperk ik mij tot de klachten, maar het is wel de bedoeling dat ik op termijn verder zal gaan. Doordat deze functie volledig nieuw is, krijg ik nu heel veel klachten binnen en vind ik onvoldoende tijd om zelf dingen te screenen. Maar dat zal na de beginfase zeker gebeuren.’

Hoe scheid je tussen al die klachten het kaf van het koren?

‘Er zijn heel wat klachten die niet over journalistiek gaan. Mensen melden bijvoorbeeld dat de ondertiteling wegviel of het geluidsniveau onvoldoende was. Met die technische aspecten houd ik mij niet bezig. Voorts zijn er heel wat vragen die veel te algemeen geformuleerd zijn. Ik houd alles bij en probeer alles ernstig te nemen. Als er bijvoorbeeld veel klachten binnenkomen over een bepaalde presentator, dan zullen wij die daar waarschijnlijk wel over aanspreken.’

© VRT/Geert Van Hoeymissen

thema

BELASTINGEN

BTW & auteursrechten

**Op 1 juli verandert heel wat
voor freelancejournalisten**

Ruling bij uitbetaling: 50% baten, 50% auteursrecht

De VVJ en de Vlaamse uitgevers hebben met de Dienst Voorafgaande Beslissingen (DVB) van de FOD Financiën een akkoord bereikt over het fiscaal statuut van de vergoedingen die nieuwsmedia betalen aan freelancejournalisten voor de overdracht van auteursrechtelijke bijdragen. De helft wordt beschouwd als gewone baten, de andere helft als auteursrechtelijke vergoeding'.

POL DELTOUR EN IVAN DECLERCQ

Freelancejournalisten hebben momenteel doorgaans contracten die bepalen dat het totaalbedrag van de inkomsten voor gepubliceerde artikels en/of foto's een 'vergoeding voor auteursrechten' is. Als zodanig vallen die inkomsten onder een fiscaal gunstige regeling (*zie hierna*). Na grootschalig onderzoek besloot de belastingadministratie evenwel dat dit fiscaal gunstig regime onterecht wordt toegepast op de volledige inkomsten. Volgens Financiën kunnen de inkomsten van freelancejournalisten slechts gedeeltelijk (en in welbepaalde gevallen zelfs helemaal niet) worden gekwalificeerd als auteursrechtenvergoedingen. Een deel moet met andere woorden als (hoger belaste) baten worden aangegeven. Dit heeft geleid tot een rechtzetting van de fiscale situatie van diverse freelancejournalisten.

Vanaf 1 juli 2017

De VVJ (en haar Franstalige zustervereniging AJP) knoopten samen met de persuitgevers gesprekken aan met de belastingadministratie om tot een praktische en rechtszekere oplossing te komen. In dit kader kwamen de VVJ en de Vlaamse persuitgevers tot een protocolakkoord over de vergoedingen van freelancejournalisten.

Daarin werd een verdeelsleutel afgesproken die enerzijds tegemoet komt aan de verzuchtingen van de belastingadministratie om een opsplitsing te maken, en anderzijds toch overeenstemt met het doel van de wet om artistieke beroepen (schrijvers, fotografen, kunstenaars) fiscaal te ondersteunen. Volgens de afgesproken verdeelsleutel worden de inkomsten uit gepubliceer-

de artikels en foto's van freelancejournalisten vanaf 1 juli 2017 voor 50% als auteursrechtenvergoedingen en voor 50% als baten beschouwd, zowel in hoofd- als bijberoep. De Dienst Voorafgaande Beslissingen bij de FOD Financiën heeft deze verdeelsleutel formeel bevestigd op 4 april 2017.

Illustratie © Serge Baeken/Lekstock

Vragen en antwoorden over auteursrechten

Welk specifiek fiscaal regime geldt weer voor auteursrechtelijke vergoedingen?

Op gewone beroepsinkomsten of 'baten' betaal je tussen 25 en 50% inkomstenbelastingen. Voor je inkomsten 2017 bijvoorbeeld zit je vanaf 38.830 euro al aan die 50%. Op inkomsten uit de overdracht van auteursrechten daarentegen betaal je maar 15 % zogenaamde roerende voorheffing. Dat is een belasting die al door de opdrachtgever/uitgever wordt ingehouden 'aan de bron'. Bovendien worden forfaitaire kosten in rekening gebracht – kosten die je dus niet hoeft te bewijzen – en zo gaat het nog om minder dan 15 %.

Voor het aanslagjaar 2017 / inkomsten 2016 ziet het er uit als volgt:

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar (maximum)	Roerende voorheffing
€ 0 – € 15.360	50%	€ 7.680	15% (= € 1.152)
€ 15.360 – € 30.710	25%	€ 11.512,50	15 % (= € 1.726,88)
€ 30.710 – € 57.590	0%	€ 26.880	15% (= € 4.032)
> € 57.590			30% (maar verrekenbaar met de progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%))

Als je aan het maximale bedrag (€ 57.590) aan auteursrechten komt, betaal je hierop 12 % (= € 6.910,88) aan roerende voorheffing.

Voor het aanslagjaar 2018 / inkomsten 2017 zijn de cijfers de volgende:

Auteursrechten	Forfaitaire kosten	Belastbaar (maximum)	Roerende voorheffing
€ 0 – € 15.660	50%	€ 7.830	15% (= € 1.174,50)
€ 15.660 – € 31.320	25%	€ 11.745	15 % (= € 1.761,75)
€ 31.320 – € 58.720	0%	€ 27.400	15% (= € 4.110)
> € 58.720			30% (maar verrekenbaar met de progressieve inkomstenbelasting (tussen 25 en 50%))

Als je aan het maximale bedrag (€ 58.720) aan auteursrechten komt, betaal je hierop 12 % (= € 7.046,25) aan roerende voorheffing.

Moeten de belastingdiensten zich nu aan deze ruling houden?

Dat is het geval voor zover de betrokkenen vallen binnen de omschrijvingen van de ruling en voor zover aan de voorwaarden hierin wordt voldaan. Zo moet het gaan om een auteursrechtelijk beschermd werk waarvan de auteursrechten worden overgedragen. De overdracht kan gebeuren bij wijze van vervreemding of licentie, of nog door een cessie of concessie van de rechten op het werk. Heel belangrijk is dat de DVB in haar beslissing van 4 april expliciet bevestigt dat journalistiek werk onder auteursrechtelijke bescherming valt. Nogal wat functionarissen bij Financiën stelden deze regel de voorbije jaren vreemd genoeg in vraag.

Opgelet: wie geen geschreven contract heeft, kan zich niet beroepen op de toepassing van de ruling. Zorg dus wel degelijk voor een duidelijk contract met je uitgever(s).

Ik werk als zelfstandige in bijberoep. Geldt die regeling ook voor mij?

Ja, er wordt geen onderscheid gemaakt tussen freelancers in hoofd- en bijberoep.

De ruling is aangevraagd door de VVJ en verder de uitgevers Belga, Mediahuis, De Persgroep, Mediafin en Roularta. Als ik voor een andere uitgever werk, geldt die ruling dan ook voor mij en die uitgever?

De ruling geldt sowieso voor freelancers die voor een of meerdere publicaties van de in de ruling opgesomde uitgevers werken. Maar ongetwijfeld kan de regeling ook door andere nieuwsmedia en freelancejournalisten worden ingeroepen, voor zover zij binnen de krijtlijnen van het protocolakkoord opereren. Desgevallend kun je hierover zelf bevestiging vragen aan de DVB.

Ik heb diverse contracten waarin sprake is van een andere verdeling dan 50/50. Moet ik die allemaal laten herzien?

De meeste uitgevers zullen wellicht vanaf 1 juli werken met nieuwe contracten. Als uw uitgevers dat niet doen, dan kunt u hun het beste voorstellen om toch een nieuw contract op te maken dat bepaalt dat u voor 50 % in auteursrechten wordt betaald.

Ik heb enkele Vlaamse uitgevers die niet werken met roerende voorheffing. Sluit dit deze inkomsten uit voor de ruling, zelfs al ondertekenen ze een contract dat het

voor de helft van de betaling om auteursrechten gaat?

Als de uitgever geen roerende voorheffing inhoudt, is dat zijn verantwoordelijkheid. Bij uw fiscale aangifte zult u toch het totaal aan bruto ontvangen auteursrechten moeten invullen, daarop de forfaitaire kosten berekenen (of kiezen voor de te bewijzen kosten) en het totaal van de al ingehouden roerende voorheffing. Als blijkt dat te weinig roerende voorheffing is ingehouden, zal de fiscus u verzoeken een achterstallige betaling te doen.

Voor binnenlandse opdrachtgevers die geen contract en geen roerende voorheffing gebruiken vermoed ik dat het veiliger is niet met auteursrechten te werken?

In principe kun je ook dan je inkomsten fiscaal opsplitsen in een 50/50 verhouding. Maar steeds op voorwaarde dat het gaat om inkomsten uit werk dat auteursrechtelijk is beschermd. Het beste zorg je toch voor een contract met je uitgevers.

Hoe moet ik mijn factuur of ereloonnota nu opstellen? Moet ik de totale som opsplitsen in de helft 'baten' en de helft 'auteursrechten'? Of mag ik gewoon de totale som vermelden?

We bevelen aan om geen opsplitsing te maken. Als je een factuur moet opstellen, verwijst je alleen naar de overdracht van je auteursrechten en het werk zelf (artikel, foto, et cetera, met telkens een relevante referentie zoals nummer of titel), en daar vermeld je één enkele prijs bij. De DVB heeft overigens ook beslist dat de regeling geen impact heeft op het btw-regime. In veel gevallen vermeld je dan ook de vrijstelling volgens art. 44 §3-3 van het btw-wetboek, en als er geen vrijstelling is, het toepasselijke btw-tarief van 6%. Noteer dat eventuele kostenvergoedingen (zoals verplaatsingskosten of een vergoeding voor redactievergaderingen) buiten de regeling vallen en dus wel apart moeten worden vermeld.

Hoe moet ik mijn inkomsten uit auteursrechten nu fiscaal aangeven? Is daar een aparte plaats voor in de belastingaangifte?

De 50% auteursrechtelijke vergoeding geef je aan in deel 1 van de belastingaangifte, bij Vak VII (inkomsten van kapitaal en roerende goederen). Bij de letter D vind je 'inkomsten uit de cessie of concessie van auteursrechten, naburige rechten en wettelijk verplichte licenties'. Bij de code 1117-47 (of 2117-17 als je de partner bent) vul je het bruto totaal aan auteursrechtelijke vergoedingen in. Bij de code 1118-46 (of 2118-16 als je de partner bent) vul je de totale kosten in. Hier kies je voor het forfait of voor je werkelijke kosten, die je dan wel moet bewijzen. Bij de code 1119-45 (of 2119-15 als je de partner bent) schrijf je het totaal aan roerende voorheffing die je opdrachtgevers hebben ingehouden.

De ruling gaat in op 1 juli 2017. Als ik straks, tegen eind juni, mijn inkomsten van 2016 fiscaal ga aangeven, hoe moet dat dan? Moet of kan dat ook al in de 50/50 verhouding? Of kan dat nog in 100 % auteursrechten als ik met mijn uitgevers een overeenkomst heb die bepaalt dat ik uitsluitend in auteursrechten word betaald?

Je belastingaangifte dit jaar valt nog onder het vroegere regime, zoals we dat sinds 2008 kennen. Consequent handelen zou betekenen dat je, gezien je contract, je inkomen fiscaal in 100 % auteursrechten aangeeft. Maar neem toch het best even contact op met je boekhouder of met de VVJ.

En wat doe ik dan volgend jaar, in de aangifte 2018, voor het inkomen tussen 1 januari en 1 juli 2017?

De verhouding voor die eerste jaarhelft moet je zelf bepalen. Vanaf 1 juli 2017 zullen nieuwe contracten van kracht zijn. Heb je tot dan nog een contract dat bepaalt dat je volledig in auteursrechten wordt betaald, dan zou je in principe voor de eerste helft van het jaar je inkomsten ook zo fiscaal kunnen aangeven. Maar het staat je uiteraard vrij om – veiligheidshalve – voor het hele jaar de 50/50 regeling toe te passen. Noteer in dat geval wel dat de relevante facturen, fiches en inhoudingen niet in lijn met je aangifte zullen zijn en dat de belastingadministratie jou om uitleg zou kunnen vragen om het verschil te verduidelijken. Neem eventueel contact op met je boekhouder of de VVJ.

Ik maak beroepskosten. Als ik nu de helft van mijn inkomen fiscaal als auteursrechten aangeef, betekent dit dan dat ik ook maar de helft van mijn beroepskosten kan inbrengen bij het deel 'baten'?

Dat is inderdaad logisch. Als de helft van je inkomsten wordt beschouwd als auteursrechten, dan mag worden verondersteld dat ook de helft van je beroepskosten aan die auteursrechten worden toegewezen. Dat betekent dus dat je voor de beroepskosten die je in baten aangeeft slechts de helft van je totale beroepskosten kunt inbrengen. De forfaitaire kosten voor auteursrechten zijn vrij hoog, maar het staat je vrij dat forfait niet te kiezen en te gaan voor het bewijzen van je werkelijke beroepskosten voor het gedeelte auteursrechten.

Er is bij inkomen uit auteursrecht een groot deel 'forfaitaire kosten', tot een bepaald inkomen. De opdrachtgever moet daar rekening mee houden bij het inhouden van de 15% roerende voorheffing. Maar ik heb diverse opdrachtgevers: hoe weten die van elkaar dat ik in totaal bepaalde inkomensgrenzen overschrijd?

Die uitgevers weten dat niet. Daarom moet je zelf, bij het invullen van je belastingaangifte, het totaal van je bruto inkomsten aan auteursrechten vermelden en het totaal van de roerende voorheffing die je diverse opdrachtgevers

hebben ingehouden. De fiscus zal dan berekenen hoeveel je eventueel nog moet bijbetalen aan belasting op inkomen uit auteursrechten.

Ik zet ook mijn gemaakte kosten op mijn factuur, omdat de opdrachtgever die terugbetaalt. Moet ik die in het totale bedrag opnemen voor ik de splitsing maak in 50-50?

Neen. Kosten mogen niet worden meegeteld in het bedrag dat je uitsplitst in 'baten' en 'auteursrechten'.

Voor zover je onderworpen bent aan de btw, hoe zit het daarmee? Moet ik enkel btw aanrekenen op de helft baten (dienstverlening), en hoe zit het dan met de btw op de helft auteursrechten?

Om te beginnen: veel freelancejournalisten genieten van een btw-vrijstelling en moeten dus in het geheel geen btw aanrekenen op de factuur. Dit zal met name het geval zijn indien je – als natuurlijke persoon – werken aanlevert onder een uitgavecontract (vrijstelling volgens art. 44 §3-3° van het btw-wetboek).

Maar fotografen en journalisten met een vennootschap zijn toch btw-plichtig. Bovendien willen Mediahuis, De Persgroep en Mediafin al hun freelancers vanaf 1 juli laten factureren mét btw. Zij beschouwen daarbij de nieuwe contracten niet langer als contract van uitgave.

Voor zover je toch btw-plichtig bent: de btw-regeling staat helemaal buiten de regeling voor de personenbelasting. Op je factuur verwijst je dus gewoon naar de overdracht van je auteursrechten en het werk zelf (artikel, foto et cetera.) met één enkele prijs en het btw-tarief van 6%. De opsplitsing in baten/auteursrechten zal je enkel terugvinden op je fiche 281.45 en zal je ook enkel in je aangifte personenbelasting moeten weergeven.

Nog even dit: wie redactionele dienstverlening biedt (eindredactie, redactiecoördinatie, redactieplanning, redactievergaderingen, etc.) valt buiten de 50/50-ruling. Het daarvoor betaalde bedrag geldt als 'baten'. Voor die dienstverlening geldt een btw-tarief van 21 %.

Hoe zit het met mijn kwartaalbijdragen aan mijn sociaal-verzekeringsfonds: worden die berekend op het totale inkomen of alleen maar op die 50% baten?

Je sociale kwartaalbijdragen worden berekend op je beroepsinkomen (= baten), niet op je roerend inkomen (= auteursrechten). Dat betekent dus dat je louter sociale bijdragen betaalt op de 50 % baten. Maar onthoud wel dat er een minimum jaarinkomen geldt van € 13.296,25 (bedrag voor 2017) voor de berekening van de kwartaalbijdragen.

Dit is de situatie voor hoofdberoepers. Wie zelfstandige journalistiek bedrijft als nevenberoep, naast een ander

hoofdstatuut, geniet voor zijn sociale zekerheid als freelancers een vrijstelling (artikel 5 van het KB nr. 38 van 27 juli 1967). Zij moeten voor hun journalistieke activiteit dus geen sociale bijdragen betalen.

Ik heb tot nu toe via mijn vennootschap gefactureerd, wat impliceert dat ik niet van fiscaal voordelige auteursrechten kon genieten. Ben ik financieel beter af als ik in de toekomst als fysieke persoon, eenmanszaak dus, 50% baten en 50% auteursrechten aangeef?

Dat valt niet zo meteen te zeggen. Je moet de vennootschapsbelasting (en de andere lasten die gepaard gaan met een vennootschap) afwegen tegen de (meestal) hogere personenbelasting op je inkomsten uit baten en de lagere belasting op je roerend inkomen uit auteursrechten. Daar komen ook nog andere factoren – zoals gezinssituatie en diverse aftrekposten – bij kijken. Dat allemaal afwegen kun je alleen door goede simulaties uit te voeren. Wellicht kan een boekhouder je daarbij helpen.

Ik was van plan om een vennootschap op te richten, om belastingtechnische redenen, maar onder de huidige ruling blijkt dat niet interessant, tenzij... mijn opdrachtgevers de 50% auteursrechten rechtstreeks aan mij uitbetalen en mijn vennootschap de overige 50% baten aan hen factureert. Mag dat?

Dit lijkt veeleer een vorm van belastingontduiking en strookt in elk geval niet met de geest en de bedoeling van het protocol en de ruling.

Ik heb een betwisting lopen met de belastingadministratie over voorgaande jaren: ik gaf mijn inkomsten volledig als 'auteursrechtelijke vergoeding' aan en de belastingadministratie zette dit om in 'baten'. Wat is het gevolg van de nieuwe ruling voor die betwisting?

De ruling gaat niet over de voorgaande jaren. Wel proberen we met de top van de fiscale overheid nog tot een compromis te komen over hangende dossiers waarin een aangifte in 100 % auteursrechtenvergoeding expliciet is verworpen. Ook daarvoor streven we naar een 50/50-regeling. Uiteraard geldt dat dan niet voor diegenen die met de fiscale overheid intussen een regeling zijn overeengekomen en hebben ondertekend.

Tot slot: hoe zit het met de vergoeding voor reprografierechten die ik via de JAM krijg?

Deze vergoedingen vallen niet onder de ruling. Zij zijn wel degelijk voor 100% te beschouwen als auteursrechtelijke vergoedingen, waarop het specifieke fiscale regime automatisch van toepassing is.

Mediahuis, De Persgroep en Mediafin schrappen wettelijke btw-vrijstelling

Freelancejournalisten die schrijven voor Mediahuis, De Persgroep en Mediafin worden vanaf 1 juli verplicht om te factureren met 6% btw. Voor het merendeel van hen een vervelende zaak. De VVJ vroeg de uitgevers om op hun stappen terug te komen.

In het spoor van hun communicatie over de 50/50-regeling voor de freelancersvergoedingen met betrekking tot de inkomensbelastingen, deelden Mediahuis, De Persgroep en Mediafin hun zelfstandige medewerkers mee dat ze ook de btw-regeling voor hen wijzigen. Alle freelancers worden vanaf 1 juli verplicht om hun ondernemingsnummer te activeren als btw-nummer en voortaan facturen op te maken met 6% btw bovenop de basisvergoeding. Dat impliceert voor de meeste journalisten een pak extra administratief werk en kosten. Met hun maatregel zeggen de uitgevers een einde te willen maken aan het amalgaam van regelingen dat freelancejournalisten momenteel toepassen. Er zijn er die gebruik maken van de wettelijke vrijstelling ter zake (vastgelegd in artikel 44, §3, 3° van het btw-wetboek), anderen rekenen 6% of zelfs 21% aan. Wat de wettelijke vrijstelling betreft: redacteurs met een contract voor uitgave kunnen er wel een beroep op doen, fotojournalisten (in de regel zonder contract voor uitgave) niet... Met de integratie van deze regimes beogen de uitgevers meer rechtszekerheid en minder administratieve last voor zichzelf.

En de vrijstelling ?

De VVJ betreurt sterk de nieuwe btw-politiek, die vooraf niet met haar werd overlegd. Sinds 1993 beschikken schrijvende freelance journalisten immers over een onbetwistbare

btw-vrijstelling. Volgens een interne richtlijn beschouwt de FOD Financiën overeenkomsten tussen een uitgever en freelance redacteur automatisch als een 'contract van uitgave', waarvoor de vrijstelling geldt. Ook in de praktijk rees nooit een probleem met de toepassing van die vrijstelling door een freelancejournalist. Integendeel, in de recente ruling over de 50/50-verdeling van de freelancevergoedingen voor de inkomensbelastingen bevestigde de Dienst Voorafgaande Beslissingen van Financiën heel uitdrukkelijk dat deze regeling niets afdoet aan de bestaande collectieve btw-vrijstelling voor uitgavecontracten.

Mediahuis, Mediafin en De Persgroep zeggen nu de omschrijving 'contract van uitgave' niet langer te aanvaarden, omdat ze niet verplicht zijn om de content die freelancers leveren effectief te publiceren. Een vreemd argument: in de praktijk wordt door freelancers geleverd materiaal doorgaans wel degelijk gepubliceerd. En vooral: voor de btw-administratie was dit nooit een punt.

De eenzijdige beslissing van de uitgevers om hun contracten met freelancers niet langer onder de noemer 'contract van uitgave' te vatten, wijzigt de situatie hoe dan ook drastisch. De btw-administratie bevestigde de VVJ zopas dat ze in die context de betrokken freelance journalisten niet langer de btw-vrijstelling kan gunnen.

Uit een snelle VVJ-enquête bleek

intussen dat nagenoeg 7 op de 10 freelancers gebruik maakt van de wettelijke btw-vrijstelling. Zij die het niet doen, zijn persfotografen of werken vaak met een vennootschap. Omzeggens alle freelancers die met de btw-vrijstelling werken, dringen er overigens sterk op aan dat ook zo te houden. De btw-vrijstelling bezorgt de freelance journalist dan ook praktisch en financieel gemak, overigens de reden waarom journalistenvertegenwoordigers indertijd hard hebben geijverd ervoor. In elk geval blijft de VVJ bij Mediahuis, Mediafin en De Persgroep aandringen om op hun stappen terug te komen.

'Kleine onderneming'

Concreet moet nog een onderscheid worden gemaakt tussen freelancers met een jaaromzet van minder dan 25.000 euro en zij die daarboven zitten. De eerste groep kan nog altijd een beroep doen op een btw-vrijstelling – die voor 'kleine onderneming' – maar dat belet niet dat ze daarvoor jaarlijks een aangifte moeten doen. Freelancers met een jaaromzet vanaf 25.000 euro zullen btw moeten aanrekenen en doorstorten naar Financiën, zij het dat ze hiervan de btw kunnen aftrekken die ze zelf betaalden voor professionele uitgaven. Hoe dan ook moeten deze zelfstandigen een volledige btw-boekhouding voeren, die logischerwijs wordt uitbesteed aan een professionele boekhouder. (PD/ID)

NA HET MAGAZINE, STRAKS OOK EEN NIEUWE WEBSITE:
KLAUS VAN ISACKER OP KRUISSNELHEID

'Bruzz' leeft

Na opmerkelijke passages bij VTM Nieuws, 'De Tijd' en 'De Morgen' is mediamaker en journalist Klaus Van Isacker (53) neergestreken bij 'Bruzz', de merknaam voor de Vlaams-Brusselse media. Hij moet ervoor zorgen dat Brussels nieuws ook buiten de stadsgrenzen relevant wordt.

TIM DEVRIESE

Brussel, dinsdag 18 april. In het Flageygebouw, de *grande dame* van de Belgische mediagebouwen, staat Klaus Van Isacker te glunderen. Hij verwelkomt gasten, politici en journalisten. Hij stelt er een nieuw magazine voor, de eerste stap in een vernieuwingsoperatie van de Vlaams-Brusselse media. Televisiezender TV Brussel, krant *Brussel Deze Week*, cultuurmagazine *Agenda*, nieuwssite *brusselnieuws.be* en radiozender FM Brussel verdwenen en moesten plaats ruimen voor één nieuw Brussels mediameerk: *Bruzz*.

Die rebranding verliep niet zonder slag of stoot. De raad van bestuur en de bevoegde ministers Pascal Smet (SP.A) en Sven Gatz (Open VLD) hadden in juni 2015 de mediastorm niet zien aankomen die ontstond nadat was bekendgeraakt dat FM Brussel moest verdwijnen. Die plannen verdwenen samen met toenmalig CEO Michel Tubbax, maar de herstructurering ging licht gewijzigd door. De verschillende mediamerken zouden fusioneren en vooral de digitale nieuwspoot moest aan belang winnen. Het nobele idee, een soort regionale variant van een multimediale *newsroom of the future*, schoot weliswaar moeizaam uit de startblokken.

Ondergedompeld

Enter Klaus Van Isacker, die eerder al de nieuwsdienst leidde bij VTM,

it in de stad'

directeur was bij de zakenkranten *De Tijd* en *L'Echo* en hoofdredacteur van *De Morgen*.

'De centrale redactie functioneerde niet naar behoren na de crisis van 2015. Toen ben ik gevraagd om een audit te maken van de workflows en moest ik een plan maken hoe het beter moest. Ik heb met iedereen gepraat die hier werkt en alle mogelijke meetings bijgewoond. Ik heb me ondergedompeld in de werking. Van daaruit heb ik een analyse gemaakt en gezegd wat er moest gebeuren. En wat de gevolgen daarvan waren.'

Volgens Van Isacker waren de klassieke fouten gemaakt bij het installeren van een centrale redactie. 'Het is mis om te denken dat alle redacteuren alles moeten kunnen en dat de verschillende media hetzelfde zullen doen. Actua laat zich anders tonen op radio, televisie of in een krant. Ieder medium heeft zijn

eigenheid, idioom en ritme. Dat moet je respecteren, anders maak je ze dood.'

Van Isacker stelde zijn plan voor begin juli 2016, waarna hij de redactie versterkte en uiteindelijk zelf hoofdredacteur werd van *Bruzz*. Het hart van het regionale mediamerk is de centrale redactietafel, waar elk medium van het merk vertegenwoordigd is: de chefs van het vernieuwde

**Geef je mensen
in de media
journalistieke trots,
dan kan het snel
gaan**

magazine (dat de krant en de cultuuragenda verenigt), televisie, radio en de website zitten samen aan één tafel.

Enthousiast en ambitieus

'We organiseren de content veel beter door die centrale redactie', zegt Van Isacker. 'Heeft het magazine een *scoop* te pakken, dan stellen we ons aan die tafel de vraag of we de *scoop* kunnen houden. Is dat niet zo, dan geeft dat niet meteen. Het snelle nieuws gaat dan naar de site, maar we diepen het wel uit in het papieren magazine. Tegelijk verzamelen we zo veel mogelijk audio en beeld. Zo is de boodschap veel beter verspreid over tv, radio, website en print.'

Van Isacker is enthousiast en ambitieus. Maar zijn vernieuwingsproject heeft een traumatische achtergrond. Ervaren journalisten vertrokken en

het vertrouwen tussen werkvloer en bestuur kreeg na het debacle van FM Brussel een flinke knauw. 'Ik heb dat trauma niet meegemaakt, maar ik voel wel dat het aanwezig is. Dat is ook logisch. Maar geef je mensen in de media journalistieke trots, dan kan het snel gaan. De journalisten voelen dat we willen investeren, dat is een belangrijke stap in het verwerkingsproces. Zo zijn we begonnen met de radio en het stadsmagazine. Nu zijn we hard bezig aan het bouwen van een nieuwe website, die in het najaar online moet. We hebben een nieuwe, multimediale studio besteld voor televisie en radio, en zijn bezig aan een strategisch plan voor de sociale media. Ja, er is ervaring vertrokken, maar we kweken ook talent. Ik werk graag met jonge mensen. Onze kleine centrale redactie heeft heel wat te bieden in het begin van een journalistieke carrière. Dat moeten we goed uitspelen bij het aanwerven van mensen.'

Meer media, minder marketing

Bruzz is een mediamerk in wording, volgens Van Isacker. 'Het is op dit moment nog te veel een marketingmerk. We moeten er een mediagroep van maken, met respect voor de eigenheid van de media die eronder vallen. Dat begint stilaan te marcheren. Het merk leeft in de stad', zegt hij. Het mediamerk *Bruzz* moet de oude namen als TV Brussel of FM Brussel doen vergeten en op eigen kracht een referentiepunt voor Brussel worden. Vooral de website en de sociale media moeten daar voor zorgen. 'De website is de draaischijf om televisie en radio te maken. Dat is de basis, dat ondersteunt het merk. Sociale media zullen we verder uitbouwen.' Er bestaan plannen om ook met nieuws op Whatsapp te experimenteren. 'Het is aangenaam om vanuit een commerciële logica in een plek te

De website is de draaischijf om televisie en radio te maken

komen die grotendeels door de overheid is gesubsidieerd. We kunnen zaken uitproberen, zeker op digitaal vlak. Dat is belangrijk en een ongelooflijk voordeel. Het geeft rust om te weten wat de inkomsten zullen zijn.'

Verkiezingen als test

'Er zijn twee grote gebieden waar de nationale media ver weg van blijven: Europa en Brussel. Dat heeft te maken met het ongrijpbare karakter van het verhaal. Ze zijn beiden ingewikkeld, maar tegelijk ook boeiend. Dat is een geweldige opportuniteit voor ons. Onze arena is Brussel. Wat in Brussel gebeurt, heeft een nationale impact. Het nieuws ligt hier vaak letterlijk op straat. Bovendien bedienen we niet enkel de Nederlandstaligen in Brussel, maar we moeten ook de pendelaars kunnen bereiken, de expats die hier

wonen en ook de Franstaligen moeten de weg vinden naar *Bruzz*. Trouwens, we zijn al een nieuwsbron voor de Franstalige media in Brussel. Dat geeft aan dat we op de juiste weg zitten.' De grote test worden de verkiezingsjaren 2018 en 2019. Dan moet *Bruzz* er volgens Van Isacker niet alleen in slagen incontournable te worden voor lokale beleids- en opiniemakers, maar moet het mediamerk ook het voortouw nemen in de berichtgeving over de Brusselse politiek. Bovendien moet er op dat moment ook onderhandeld worden over een nieuwe beheersovereenkomst. 'We moeten tonen dat we relevant zijn, dat we aan gemeenschapsvorming doen en de heraut zijn van wat in Brussel gebeurt. Dat moeten we uitdragen. We moeten ervoor zorgen dat niemand om ons heen kan.'

Nieuws via Snapchat?

Twee op de drie hebben twijfels

Heeft Snapchat potentieel als
nieuwsmedium voor jongeren?
De scepsis is groot, blijkt uit
een onderzoek van
Arteveldeschool Gent.

Het idee van nieuws op Snapchat is nochtans aantrekkelijk, maakt het onderzoek bij 1.406 Snapchatters tussen 15 en 24 jaar duidelijk. Ongeveer de helft van de jongeren die de actualiteit zelden (46,7%), af en toe (49,3%), regelmatig (55,3%) of dagelijks volgt (54,9%), heeft interesse in het bekijken van nieuws onder de vorm van een *snap story*. Jongeren denken dat nieuws op die manier leuker (59,8%), sneller (54,6%) en korter (53,3%) zal worden. Maar is Snapchat wel geschikt voor nieuws? Bijna twee op de drie jongeren (63,8%) twijfelen.

Breaking of satire

Snapchat staat voor ontspanning, niet

voor het 'sérieux' van hard nieuws. Jongeren trekken dan ook in twijfel of nieuws op Snapchat wel genoeg kwaliteit (40,0%) en diepgang (45,9%) kan bieden. Ze zien het dan ook niet zozeer als een kanaal om hard nieuws te brengen, tenzij het om *breaking news* of satire gaat. Uit focusgroepgesprekken komt naar voren dat jongeren geen duidelijke visie hebben op hoe nieuws op Snapchat er in concreto dient uit te zien. Ze willen worden verrast en ze willen vernieuwing. Sowieso moet nieuws via Snapchat kort, snel en zonder geluid worden gebracht. Bovendien, zo zeggen de jongeren, moet de content hen binnen de twee seconden aanspreken, anders zullen ze wellicht weg-swipen.

Het merendeel van hen verkiest momenteel andere sociale mediakanalen voor het bekijken of lezen van nieuws.

Vooraf Facebook en Twitter

Dit is deels toe te wijzen aan de onduidelijkheid over hoe nieuws er op Snapchat zou kunnen uitzien, maar het valt niet te ontkennen dat de concurrentie van Facebook en Twitter heel groot is. Terwijl laatstgenoemde kanalen in hoofdte van de jongeren met nieuws worden geassocieerd, is dat voor Snapchat nog lang niet het geval.

Annelore Deprez, Jeroen Naudts en
Christel De Maeyer

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

DOSSIER 1707

Socioloog krijgt geen wederwoord

KLAGER: Agirdag

TEGEN: *Humo*, *Humo.be* en Sauviller

UITSPRAAK: De klacht is deels gegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over de kritiek van professor sociologie Orhan Agirdag op een enquête van *Humo* en VTM onder moslims. Dat onderzoek kreeg kritiek, en het artikel noemt Agirdag één van de aanjagers van de hetze. De journalist trekt een parallel met vroegere kritiek van Agirdag op een andere socioloog, Ruud Koopmans. Hij schrijft dat de kritiek van Agirdag niet veel met wetenschap te maken heeft en dat hij in de twee gevallen dezelfde niet-wetenschappelijke technieken gebruikt om het onderzoek onderuit te halen. *Humo* laat ook Koopmans aan het woord, die zegt Agirdag met zijn kritiek 'misinformeert'.

KLACHT

Klager noemt het artikel een aanval tegen zijn persoon zonder dat *Humo* hem een kans heeft gegeven om te reageren. Hij neemt het niet dat de journalist schrijft dat hij met niet-wetenschappelijke argumenten een hetze voert tegen de *Humo*-enquête. Dat zijn zeer zware beschuldigingen voor een wetenschapper. Daarom had *Humo* minstens een kans op wederhoor moeten geven. Klager vraagt zich ook af waarom *Humo* zijn Turkse afkomst vermeldt, terwijl dat irrelevant is.

VERWEER

Humo spreekt van de omgekeerde wereld en zegt dat het klager zelf had moeten dagen in plaats van omgekeerd. Klager is zelf in de aanval gegaan tegen de islam-enquête, zonder vooraf contact te nemen en zonder de technische fiche van het onderzoek na te kijken. *Humo* aanvaardt het verwijt dat de moslim-enquête onwetenschappelijk is niet, en heeft zich daartegen met het artikel verdedigd.

Over wederhoor of wederwoord zegt *Humo* dat het klager niet hoefde te vragen wat hij van de islam-enquête vond, omdat het zijn standpunt kende door zijn uitlatingen in andere (sociale) media. Bovendien heeft klager nooit gevraagd om te reageren op het artikel.

De vermelding van de afkomst van klager noemt *Humo* een gangbare journalistieke praktijk en heeft niets te maken met stigmatisering of racisme.

BESLISSING

Klager en *Humo* argumenteren heen en weer over het wetenschappelijke karakter van de moslim-enquête. Dat valt buiten de opdracht en de bevoegdheid van de Raad voor de Journalistiek, en de Raad doet er geen uitspraak over.

Het artikel neemt de kritiek van klager op de *Humo*-enquête en op ander sociologisch onderzoek onder moslims op de korrel, wat journalistiek geoorloofd is, te meer omdat klager reeds betrokken

was in een polemiek over de *Humo*-enquête in verschillende andere media.

Maar tegelijk uit de journalist zelf ernstige kritiek op klager als wetenschapper, waar hij schrijft dat zijn argumenten niet veel met wetenschap te maken hebben en dat hij vooral niet-wetenschappelijke bezwaren en gratuite opmerkingen gebruikt om het werk van zijn collega Koopmans onderuit te halen, wat voor een wetenschapper zware beroepsfouten zijn. Die passages trekken de professionele integriteit van klager ernstig in twijfel. Ze vormen de basis en zetten de toon voor het hele artikel. Overeenkomstig artikel 20 van de code was het daarom aangewezen om klager vóór publicatie van het artikel om wederhoor te vragen. Artikel 20 vraagt wederhoor wanneer een journalist zelf ernstige beschuldigingen uit die de eer en de goede naam betreffen, in dit geval de goede naam van klager als wetenschapper.

Wat de vermelding van de Turkse afkomst van klager betreft, is de Raad van oordeel dat er geen sprake is van stigmatisering zoals bepaald in artikel 27 van de code.

De klacht is daarom deels gegrond, met name wat het recht op wederhoor betreft.

DOSSIER 1708

Wens van nabestaanden niet gerespecteerd

KLAGER: Rooyackers

TEGEN: *Het Laatste Nieuws*

UITSPRAAK: De klacht is gegrond.

FEITEN

Het artikel gaat over de uitvaartplechtigheid van de 18-jarige dochter van klager, die onverwacht overleed. De krant citeert uit de getuigenissen van de tante en de meter van het meisje en uit het gedachtenisprentje, en publiceert ook de foto van het prentje.

KLACHT

De familie gaf geen toestemming voor een artikel en had uitdrukkelijk gezegd dat ze dat niet wou. Toch heeft de krant letterlijk geciteerd uit de getuigenissen van de tante en de meter van de overledene, en de tekst en de foto van het gedachtenisprentje gepubliceerd. Enkele dagen na de viering heeft een medewerker van de krant via Facebook contact genomen met een kennis van de familie om de doodsoorzaak te achterhalen.

VERWEER

Het Laatste Nieuws zit verveeld met de berichtgeving en zegt dat het artikel de krant nooit had mogen halen. Door een communicatiestoornis is dat wel gebeurd. De hoofdredactie aarzelt dan ook niet om de inschattingsfout en de manke communicatie die aan de basis ervan ligt, toe te geven en te betreuren. De hoofdredacteur heeft zich ook persoonlijk verontschuldigd bij de familie.

BESLISSING

De familie van de overleden Lotte Rooyackers had aan de krant uitdrukkelijk gevraagd om niets te publiceren over de uitvaartplechtigheid. De krant geeft toe dat ze met die vraag rekening had moeten houden. Er was geen reden om dat niet te doen. De Raad

is daarom van oordeel dat de berichtgeving niet strookt met de richtlijn bij dat artikel 24 van de code: 'De pers verslaat intieme, familiale of rouwplechtigheden met respect en houdt daarbij rekening met de wens van de betrokkenen.'

DOSSIER 1709

Insinuaties van vriendjespolitiek

KLAGER: Noels

TEGEN: *Knack*

UITSpraak: De klacht is ongegrond.

FEITEN

De klacht behelst drie artikels. De meest betwiste passage, in een artikel over het netwerk en de benoemingspolitiek van N-VA voorzitter De Wever, gaat over de vriendschap tussen klager en minister van Financiën Van Overtveldt en daaraan gekoppeld een contract tussen het bedrijf van klager en de FOD Financiën.

De twee andere artikels zijn interviews met Antwerps havenscheper Van Peel, die klager een pseudo-intellectueel noemt, en met SPA voorzitter Crombez, die zegt dat klager op de VRT lovende commentaar mag geven op het beleid van Van Overtveldt, terwijl hij die zelf adviseert.

KLACHT

Klager neemt in de eerste plaats aanstoot aan de passage in het artikel over de N-VA-voorzitter. De journalist suggereert vriendjespolitiek in verband met het contract tussen het bedrijf van klager en de FOD Financiën, terwijl het contract via een openbare aanbesteding volledig legaal gegund is en de journalist dat ook wist. Hij had het zelf gecheckt bij de FOD.

Klager zegt dat hij, om zijn integriteit te bewaren, ook altijd transparant geweest is over zijn vriendschap met minister van Financiën Van Overtveldt. Maar de journalist verbindt die twee feiten – de vriendschap met de minister en het contract met de FOD-financiën – om te spreken van een vriendendienst. Hij suggereert vriendjespolitiek, waarmee hij de integriteit van klager ernstig in twijfel trekt.

Klager noemt dat een zware beschuldiging en zegt dat *Knack* hem daarom vóór publicatie van het artikel om wederhoor had moeten vragen. Dat is niet gebeurd.

Ná publicatie heeft klager *Knack* zelf gecontacteerd, maar ook dan is er geen ernstig voorstel tot wederwoord gekomen.

Volgens klager proberen bepaalde redactieleden van *Knack* hem doelbewust in diskrediet te brengen. Getuige de drie opeenvolgende artikels waartegen hij een klacht heeft ingediend.

VERWEER

Knack zegt dat de betwiste passage over klager en minister Van Overtveldt gaat over de netwerken die N-VA voorzitter De Wever aan zich bindt door bepaalde personen aan te trekken. Daarin gaat het ook over Van Overtveldt en het netwerk dat hij meebracht.

De journalist maakt het belang en de mechanismen van zulke netwerken duidelijk en heeft dat gedaan zonder zweem van illegale praktijken.

De gegevens over het contract tussen het bedrijf van klager en de FOD Financiën kloppen en mogen bekendgemaakt worden. Er staat in het artikel nergens dat het contract gearrangeerd of niet formeel gegund is. Maar de opdracht van de FOD was wel zo opgesteld, met mogelijkheid tot mondeling overleg met de minister

op elk moment van de dag over alle mogelijke onderwerpen van de actualiteit die de minister van financiën aanbelangen, dat ze alleen uitgevoerd kan worden door mensen die men volledig vertrouwt. De journalist heeft het recht om die feiten te interpreteren. Hij heeft dat gedaan door ze met veel zin voor nuance in hun context te plaatsen, door een parallel te trekken met contracten tussen het Leuvense Hoger Instituut van de Arbeid (HIVA) en CD&V-kabinetten en administraties.

Knack vindt dat het geen reactie hoefde te vragen aan klager, omdat de feiten gecheckt waren bij de FOD Financiën en kloppen. Die feiten kwamen aan bod in een artikel met een portret van N-VA voorzitter De Wever. Zo'n profielschets is een respectabel journalistiek genre. Als men in dit genre iedereen die genoemd wordt vooraf wederhoor zou moeten vragen, zou dit soort journalistiek onmogelijk worden.

Verder zegt *Knack* dat het klager na publicatie wel degelijk en herhaaldelijk kans op wederwoord heeft gegeven, maar dat hij daar niet op inging, omdat hij naar eigen zeggen geen tijd had omdat hij zich in andere media en op andere fora moest verdedigen tegen de aantijgingen van *Knack*.

Knack spreekt tegen dat het klager bewust in diskrediet probeert te brengen en zegt dat de uitspraken van SPA voorzitter Crombez en havenscheper Van Peel voor hun rekening zijn.

BESLISSING

De passage over het contract tussen het bedrijf van klager en de FOD Financiën maakt deel uit van een journalistieke analyse van het netwerk en de benoemingspolitiek van N-VA voorzitter De Wever. De feitelijke gegevens die aan de grondslag liggen van de passage kloppen: het contract bestaat en niemand betwist de vriendschap tussen klager en de minister van financiën. *Knack* maakt ook aannemelijk dat klager de minister in de pers geregeld verdedigt, ook al geeft hij soms ook kritiek. De journalist interpreteert die feitelijke gegevens en plaatst ze in de bredere context van netwerken door ze te vergelijken met onderzoeksopdrachten van CD&V-kabinetten en administraties voor het HIVA. Tijdens de hoorzitting verwijst hij ook naar de manier waarop de aanbesteding was opgesteld om zijn interpretatie van de feiten te staven. Een journalist heeft het recht om de feiten en de gegevens waarover hij beschikt te analyseren en te interpreteren.

De journalist beweert in het artikel ook niet dat er iets onwettigs zou zijn aan het contract, al kan de manier waarop hij de dingen formuleert wel die indruk wekken. Ook in een analyse is het belangrijk om bedachtzaam te formuleren, maar rekening houdend met de aangehaalde gegevens en de context waarin die worden geplaatst, is de Raad van oordeel dat de formulering van de betwiste passage niet kan beschouwd worden als een beroepsethische fout.

De Raad is van oordeel dat wederhoor vóór publicatie van het artikel niet nodig was omdat er over de feitelijke informatie rond het contract geen betwisting bestond. De context die hij schetst en de analyse die hij maakt zijn niet van die aard dat ze wederhoor vóór noodzakelijk maken.

Wat wederwoord ná publicatie van de artikels betreft, heeft *Knack* klager verschillende keren kans op wederwoord gegeven. Dat hij daar niet op is ingegaan, is zijn verantwoordelijkheid.

De Raad ziet geen beroepsethische fouten in de andere artikels met de interviews met SPA voorzitter Crombez en havenscheper Van Peel. De uitspraken die de journalist citeert of parafraseert zijn voor rekening van de politici. Bovendien pakt de journalist Crombez kritisch aan waar die het heeft over het contract van het bedrijf van klager met de FOD Financiën.

De Raad ziet dan ook geen aanwijzingen dat *Knack* klager bewust in diskrediet zou proberen te brengen.

De klacht is daarom ongegrond.

DOSSIER 1710

Kledingwinkel in slecht daglicht

KLAGER: Kleurig4Kids
TEGEN: ROB TV
UITSPRAAK: De klacht is gegrond.

FEITEN

De reportage gaat over gesjoemel door het gemeentebestuur met een contract met een modellenbureau voor een plaatselijke modeshow. Het gemeentebestuur koos niet voor het goedkoopste bureau, waarop de provinciegouverneur het contract schorste. Tijdens de reportage komt het logo van de winkel van klagers, dat opgesteld stond op het podium, drie keer in beeld.

KLACHT

Klagers zeggen dat de reportage hun kledingwinkel onterecht in verband brengt met het geknoei rond het contract door hun logo drie keer in beeld te brengen. Ze worden in een slecht daglicht gesteld, terwijl ze niets met het contract te maken hebben. Ze hebben ook niets te maken met het modellenbureau voor volwassenaans, aangezien zij kinderkleding verkopen.

Klagers wijzen erop dat de beelden niet gaan over de betwiste modeshow van 2016. Ze komen van YouTube en gaan over 2015, toen de gemeente nog niets te maken had met de show en toen er niets aan de hand was. Ze geven toe dat hun logo ook in 2016 op het podium stond, maar betekent nog niet dat men het mocht tonen in de reportage over het gesjoemel. Er waren genoeg beelden zonder logo en men had het logo kunnen wegknippen. Een gemiddelde kijker ziet een beeld en oordeelt vaak zonder naar het bijhorende commentaar te luisteren.

Klagers contacteerden ROB TV daags na de uitzending om te wijzen op de mogelijke verwarring en de commentaren die ze hadden gekregen. Ze vroegen een vorm van rechtzetting, maar ROB TV ging daar niet op in.

VERWEER

ROB TV zegt dat de zender beelden heeft gezocht over een relevant item. Dat het logo van de winkel van klagers daarbij één keer volledig en twee keer gedeeltelijk in beeld komt, is louter toeval. De naam van de zaak zal de kijkers niet bijgebleven zijn. Uit het commentaar bij de beelden begrijpt de modale kijker overigens goed dat de betwiste toekenning van het contract de verantwoordelijkheid is van het gemeentebestuur. De tekst suggereert ner-

gens dat handelszaken er iets mee te maken zouden hebben. ROB TV zegt dat het onmogelijk is om bij elk beeld te kijken wie of welk merk er precies in beeld komt en vraagt of het die personen of merken dan altijd zou moeten weghalen. Dat is niet werkbaar en bovendien maken tekst en commentaar alles duidelijk. ROB TV erkent dat de uitgezonden beelden komen van YouTube en niet gaan over de omstreden show van 2016, maar over die van 2015. Maar het was volgens de zender niet nodig om de beelden als archiefbeeld te merken, omdat de beelden niet zelf gemaakt zijn en ze niet in het archief van de zender zitten. ROB TV heeft wel overwogen om het te melden, maar de vermelding is geschrapt omdat de reportage te lang was. Dat de beelden van YouTube kwamen, werd wel vermeld in een balkje bovenaan het beeld.

Kleurig4Kids heeft een rechtzetting gevraagd, maar het zou niet goed geweest zijn om daarop in te gaan, want dan zou in de toekomst iedereen die in beeld komt een rechtzetting kunnen vragen. Een rechtzetting zou de winkel ook opnieuw in verband hebben gebracht met het contract.

BESLISSING

ROB TV heeft in zijn reportage beelden van YouTube gebruikt, wat het in een balkje vermeld heeft, maar heeft de herkomst van de beelden verder in het ongewisse gelaten. Het heeft niet vermeld dat de beelden niet gingen over de betwiste modeshow van 2016, maar over de show van 2015, toen er geen discussie was en toen de show niet georganiseerd werd door de gemeente, maar door het Handelaarsverbond Keerbergen, waarvan klager lid is. ROB TV heeft de beelden van 2015 zo gebruikt in een gewijzigde en negatieve context, waarbij het logo van de winkel van klager drie keer in beeld is gekomen, waarvan één keer volledig. Wanneer een journalist archiefbeelden gebruikt, moet hij erop letten dat hij niemand, gewild of ongewild, in diskrediet brengt door ze te gebruiken in een gewijzigde context. Als er verwarring kan ontstaan, moet hij ook duidelijk vermelden dat het om archiefbeelden gaat. Dat het logo van de winkel van klager ook in 2016 op het podium van de modeshow stond, doet daar niets aan af. De Raad is dan ook van oordeel dat de manier waarop ROB TV de archiefbeelden van YouTube heeft gebruikt, niet strookt met de richtlijn bij artikel 3 van de code over het gebruik van archiefmateriaal, waardoor de reportage aanleiding kan geven tot misleiding van het publiek.

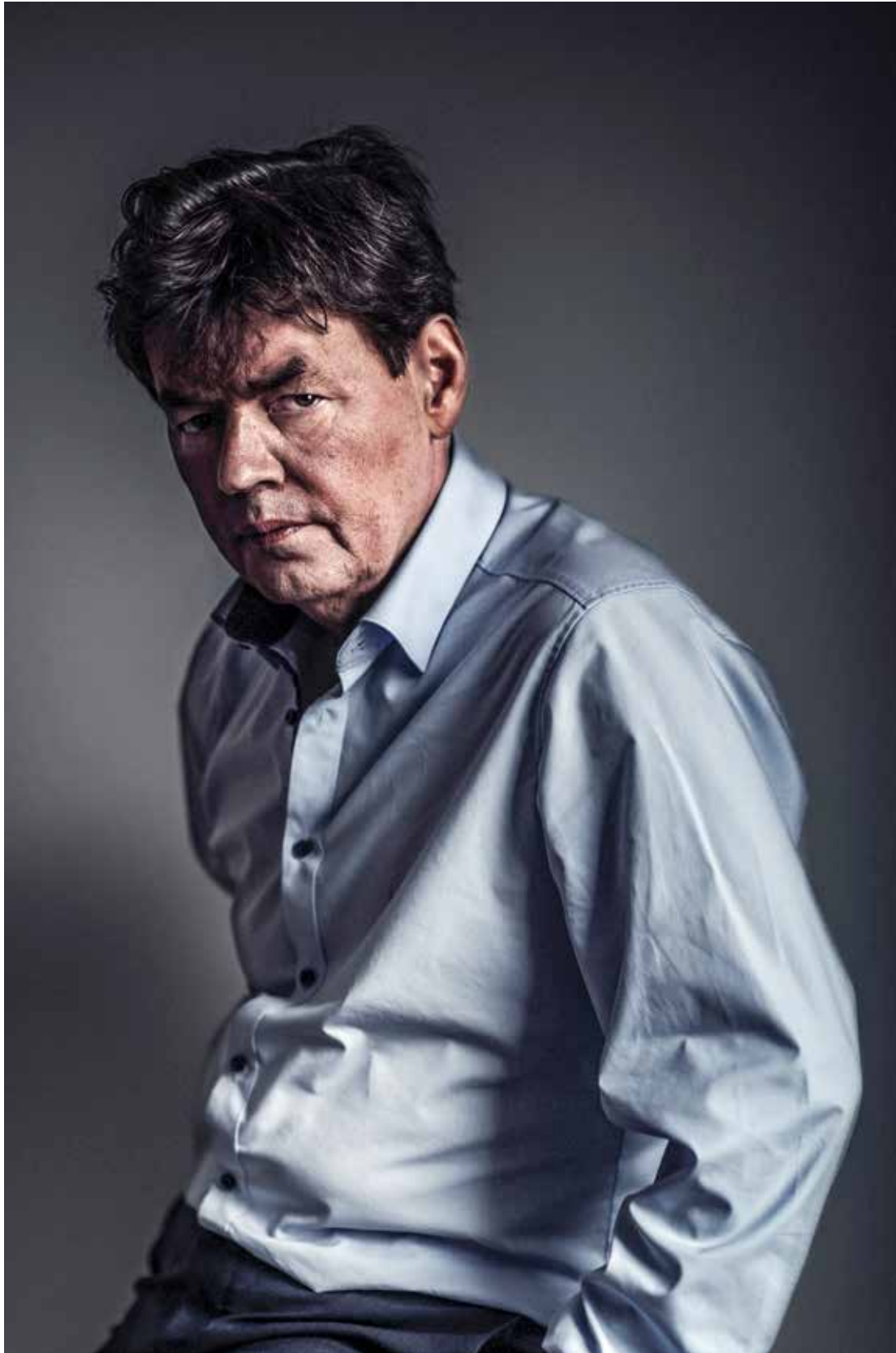
Klager heeft ROB TV na de uitzending gewezen op de commentaren op sociale media en gevraagd om in een volgende uitzending te wijzen op mogelijke verwarring. Gezien de kans op misleiding waarvan hierboven sprake en gezien de expliciete vraag van klager was het overeenkomstig artikel 6 van de code over wederwoord aangewezen om een opvolgitem uit te zenden op TV of te publiceren op de website.

De klacht is daarom gegrond.

Documentaire over Charlie Hebdo-journaliste bekroond

Het documentairefestival Millenium bekroonde eind maart onder meer *Rien n'est pardonné* van de Vlaamse filmmakers Vincent Coen en Guillaume Vandenberghe. De documentaire brengt een portret van journaliste Zineb El Rhazoui, die voor *Charlie Hebdo* werkte - zij schreef teksten bij de cartoons - en er maar net aan de dood ontsnapte. Sindsdien werd ze herhaaldelijk met de dood bedreigd.

© Károly Effenberger

Bekroond: een heel verhaal in één beeld

Met dit portret van Bernard Wesphael, genomen een dag nadat hij werd vrijgesproken van moord, won freelance persfotograaf **Károly Effenberger** de Nikon Press Photo Award 2016. Dat is de prijs voor de mooiste of meest originele persfoto van Belgische of Luxemburgse fotografen. 'Het beeld is een samenvatting van heel het verhaal - van verdenking tot vrijspraak', luidt

het in het juryrapport. 'Dit portret symboliseert het eeuwige vraagteken dat er ondanks de vrijspraak van de moord op zijn vrouw voor sommigen blijft, maar ook de tristesse van de overwinning.' Effenberger studeerde portret- en documentairefotografie aan de Amsterdam Photo Academy. Momenteel werkt hij voor diverse Belgische en internationale opdrachtgevers.

Strengere repressie van lekken zit niet goed

Op 26 april kende Reporters sans Frontières (RSF) België een mooie 9de plaats toe op de wereldranglijst van de persvrijheid. Net die dag voerde justitie opnieuw huiszoekingen uit bij BBI-functionarissen die zouden hebben gelekt naar de pers. Een analyse.

POL DELTOUR

Bij de BBI (Bijzondere Belastinginspectie) stond de wereld even op zijn kop. In plaats van zelf op huiszoeking te trekken, kreeg een rist speurders onaangekondigd bezoek van federale politieagenten, op kantoor en thuis. Documenten en computerbestanden werden meegenomen. Wat alles extra pigment gaf, was dat de eigen grote BBI-baas, administrateur-generaal Frank Philipsen, aan de oorsprong lag van de zoekacties. Philipsen had al vier keer klacht ingediend voor aanhoudende perslekken vanuit zijn korps. **Door daar nu ook een burgerlijke partijstelling namens de BBI aan vast te koppelen, had hij de Brusselse onderzoeksrechter Patrick Gaudius formeel verplicht tot actie.** Niet zo lang geleden deed zich iets gelijkaardigs voor in Gent. De deontologische commissie van het stadsbestuur boog zich op zeker ogenblik over een tuchtzaak tegen een schepen. Dat gebeurde achter gesloten deuren, maar haalde wegens de politieke relevantie van de zaak toch een paar kranten. De burgemeester van Gent boos, met een klacht bij het plaatselijke parket en een gerechtelijk onderzoek tot gevolg. Dit keer vooral in de vorm van telefoonregistraties bij de politici uit de Gentse deontologische commissie. Recent is het verschijnsel daarom niet. Toen eind vorige eeuw de Agusta-zaak en andere corruptieaffaires uitbraken, werd over de lopende onderzoeken veelvuldig door alle media bericht. Tot groot ongenoegen van de toenmalige Luikse procureur-generaal Anne Thilly, die met de historische uitspraak *C'est fini!* de strijd aanbod tegen de vloed aan informatielekken. Zelfs bij haar eigen collega-magistraten waren er huiszoekingen.

Overdruk

Informatielekken naar de pers hebben bij velen een kwalijk imago. Juridisch wordt het fenomeen overigens als 'schending van het beroepsgeheim' gekwalificeerd. Of in het

geval van lekken over lopende gerechtelijke of fiscale onderzoeken: 'schending van het onderzoeksgeheim'. Ook justitieminister Koen Geens (CD&V) hecht veel belang aan het beroeps- en onderzoeksgeheim. In die mate zelfs dat hij aan een forse verzwaring van de straffen werkt voor iedereen die nog informatie lekt. Toch wordt daarmee oneer gedaan aan veel – heel veel – mensen die er ondanks het formele verbod toch voor kiezen om informatie te delen met een journalist. **Zoals in de fysica wijst een lek doorgaans op overdruk: belangrijke informatie wordt niet officieel gecommuniceerd, een strafonderzoek zit vast, een fiscaal dossier wordt geblokkeerd...** Neem nu de berichtgeving over Fiscus Leaks in *De Tijd* van eind vorig jaar, die zo te zien mee de toorn van BBI-baas Philipsen wekte en aanleiding was tot het recente brede lekkenonderzoek. Volgens die berichtgeving stonden ruim 300 grote bedrijven, instellingen en particulieren nog met belangrijke schulden in het krijt bij de BBI voor 2014. Daarbij ook enkele opvallende namen. Relevante info toch, te meer omdat *De Tijd* ook reacties publiceerde van diverse door de BBI geviseerde bedrijven.

Selectief en kritisch

In het algemeen valt het trouwens best mee met de journalistieke benadering van informatielekken. Journalisten gaan wel degelijk heel selectief en kritisch om met informatie die hen *off the record* wordt toegespeeld. Informatie die niet voldoende maatschappelijk relevant is – maar bijvoorbeeld enkel tot een persoonlijke afrekening terug te voeren is – passeert de filter niet. Aan een bron wordt bovendien slechts anonimiteit toegezegd wanneer daar een reden voor is: de mogelijkheid van represailles, schrik voor ontslag en dies meer. Tot slot: zeker informatie die in de berichtgeving niet expliciet aan een bron kan worden

toegeschreven, moet en zal worden geverifieerd.

Al bij al zou het erg jammer zijn dat de repressie ten aanzien van lekken en de informanten erachter verder wordt opgevoerd. In de eerste plaats voor al die (potentiële) bronnen zelf, die niet langer met informatie naar een journalist zullen willen (durven) stappen. Natuurlijk ook voor de journalisten, die van nature voor een goed deel werken met anonieme bronnen en vertrouwelijke informatie. Maar vooral toch voor het publiek, dat op die manier van een massa – vaak heel maatschappelijk relevante – informatie zou verstoken blijven. **Kan men het zich voorstellen dat enkel nog informatie uit officiële bron de kranten en omroepen haalt?** Dat alleen woordvoerders en persconferenties nog bepalen wat in het nieuws komt?

Bronnengeheim

Een geluk dat België over een uitstekende wet beschikt op het journalistieke bronnengeheim. In lijn met de deontologische plicht van de journalist om zijn vertrouwelijke bronnen te beschermen, geeft die wet de journalist ook het formele recht om dat te doen ten overstaan van politie, justitie en inlichtingendiensten. Justitieminister Geens verklaarde intussen al enkele keren dat zijn beoogde strengere aanpak van lekken niet betekent dat hij aan dat journalistieke bronnengeheim wil raken. Dat is goed, en we houden de minister aan zijn belofte. Maar of het voor een vrije, democratische informatiestroom voldoende is, durven we te betwijfelen. **Daarvoor is ook vereist dat informanten en klokkenluiders af en toe wat druk kunnen afdelen zonder meteen gerechtelijk of tuchtrechtelijk te worden aangepakt.** En zo valt het nog te bezien of België straks zijn huidige mooie negende plaats in de RSF-wereldranglijst van de persvrijheid behoudt...

CAMPAGNE PLEIT VOOR MINDER STEREOTIEPE BEELDVORMING

Media publiceren te weinig beelden van niet-stereotiepe vrouwen in een niet-stereotiepe context. Daar wil de 'Echte Lijven'-campagne iets aan doen. Voor journalisten en andere professionals heeft vzw Amazone, die de campagne organiseert, 10 tips opgesteld.

MARJORIE BLOMME

Studies wijzen uit dat uit dat de heersende schoonheidsidealen normerend werken. Stereotiepe beelden kunnen een negatieve impact hebben op vrouwen en meisjes en leiden tot een verminderd zelfbeeld. Nochtans is het perfect mogelijk om niet-stereotiepe beelden van mensen te tonen. Die boodschap overbrengen, is het doel van de campagne die Amazone vzw op vraag van Brussels staatssecretaris voor Gelijke Kansen Bianca Debaets (CD&V) heeft opgezet. Naast een Echte Lijven actie op Facebook, waarbij werd opgeroe-

pen om niet-gefotoshopte selfies en foto's van zichzelf in te sturen, stelde Amazone over het onderwerp ook een brochure samen met tips en adviezen voor mediaprofessionals.

Ronde tafel

Startschot van de campagne was een ronde tafel georganiseerd voor journalisten en hoofdredacteurs van Belgische media. Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat behoorlijk wat in mode en lifestyle gespecialiseerde journalisten zich zeer bewust zijn van

de problematiek en persoonlijk inspanningen doen om diverse beelden te brengen. Maar hierbij botsen ze soms op grenzen. Zo worden modedepagina's in lifestylebladen nogal eens vertaald uit buitenlandse edities waardoor moet worden gewerkt met bestaande buitenlandse modeproducties en bestaand stereotiep fotomateriaal. Vaak is het voor moderedacteurs onmogelijk om shootings te organiseren met modellen die geen maatje 34 hebben, omdat de modemerken de samples alleen in extra kleine maatjes aanleveren.

Grote bereidwilligheid

Ook staatssecretaris Bianca Debaets merkt dat er in de sector grote bereidwilligheid is om af te stappen van stereotiepe beeldvorming: 'Toonaangevende lifestylebladen gingen in op mijn vraag om een realistischer beeld op te hangen van vrouwen en mannen. Ik kijk uit naar de komende nummers om te zien of zij dat engagement vorm geven. Op sociale media – de nieuwsbron bij uitstek voor deze generatie – barst het debat alvast los.'

'Eigenlijk pleiten we voor het tonen van diversiteit in al haar vormen en facetten', zegt Marleen Teugels, directrice van Amazone. 'Dik, dun, blank, zwart, geel, jong, oud, een rolstoel, of een andere beperking. De media moeten een spiegel zijn van de diverse wereld waarin we leven.' Nu zal het probleem van de stereotiepe beeldvorming wel niet van vandaag op morgen met één of meerdere campagnes opgelost zijn. Maar verandering hangt in de lucht. De vraag naar realistischere modellen stijgt. Sommige commerciële merken spelen in op die trend. Dove pleit zelfs voor de creatie van fotobanken met foto's van 'gewone' mensen. Als mediagebruikers te kennen geven dat ze zich graag in de beelden in mediaproducten herkennen, zit de kans erin dat media mee surfen op deze trend.

Van bij de oprichting in 2014 zit 'fuck fake' in het DNA van *Charlie Magazine*, nog altijd een beetje een buitenbeentje in de magazinewereld wegens haar covers met gewone mensen, de thema's die het aansnijdt en de compromisloze houding tegenover adverteerders. Concreet betekent dit dat *Charlie* op de site voorlopig sowieso niet met banners werkt, en in de printnummers houden ze ruimte voor maximum 10 advertenties die qua inhoud en vormgeving bij hen passen.

Hoofdredacteur Jozefien Daelemans: 'De typische gearbrushte anti-rimpel-crèmereclames zal je bij ons dus niet vinden. Dat willen we zelf niet promoten en onze lezers zouden het niet pikken.'

Ook voor eigen producties zijn de Charlies streng. 'We gebruiken nabewerking voor het bijstellen van licht of kleur. Een toevallige puist of muggenbeet verwijdert de fotografe soms wel, maar rimpels, cellulite en dergelijke wordt niet weggewerkt. We versmallen ook nooit modellen.

Eigenlijk is het simpel: je houdt gewoon erg veel rekening met je lezer. Je wil dat zij/hij zich herkent in jouw beelden, dat zij/hij zich beter en zelfzekerder voelt na het lezen van jouw magazine, en niet tjokvol complexen.'

Hardnekkige pijnpunten

De Echte Lijven-campagne gaat niet alleen over het tonen van herkenbare lichamen, maar ook over andere hardnekkige pijnpunten in de beeldvorming. Vrouwen worden niet alleen vaak stereotiep als jong, vrolijk en zorgend voorgesteld, ze worden ook veel minder in de media opgevoerd als expert of als nieuwsbron dan mannen en zijn veel minder talrijk aanwezig in panels. Op basis van gesprekken met genderexperten heeft Amazone de belangrijkste tips rond beeldvorming kort opgelijst en gebundeld (*zie hieronder*). De Echte Lijven-brochure kan worden gedownload op de website van Amazone.

Tien tips voor mediaprofessionals

1. Probeer zo weinig mogelijk te retoucheren. Onvolmaaktheden zijn realistisch, menselijk en herkenbaar.
2. Wees divers in de mensen die je toont en toon dus niet enkel beelden van witte, jonge en heteroseksuele mensen tussen 18 en 45 jaar.
3. Benoem vrouwen bij hun volledige naam en focus op hun capaciteiten.
4. Kader vrouwen vanuit hun competenties en vaardigheden. Zeg 'Tine, boekhoudster' en niet 'Tine, moeder van twee'.
5. Toon eens wat vaker een vrouwelijke IT'er en een huisvader, maar blijf alert voor het neerzetten van supervrouwen of -mannen.
6. Toon vrouwen vaker in een normale setting en in een gewone houding.
7. Selecteer personen uit elke leeftijdsgroep. Daar heb je enkel baat bij: hoe diverser je selectie, hoe ruimer je publiek.
8. Trommel vaker vrouwelijke getuigen en experts op in hard nieuws.
9. Baanbrekende fictiefiguren zijn van alle tijden. Besteed meer tijd aan de uitwerking van je personages. Stap af van de ondergeschikte slachtoffer- of baberoel.
10. Op expertendatabank.be, expertalia.be, en expertes.brussels.be kunnen mediaprofessionals terecht voor vrouwelijke experts.

Erkenningscommissie eert voorzitter De Craecker

Half mei traden een nieuwe Erkenningscommissie en Commissie van beroep aan. Raymond De Craecker, 18 jaar voorzitter en voordien al 12 jaar lid van de Erkenningscommissie, werd in de bloemetjes gezet. Namens de uittredende commissieleden dankte Eric Verduyck De Craecker voor zijn niet-aflatende inzet de voorbije 30 jaar. 'Mede door zijn toedoen mag iedere lezer, luisteraar of kijker in Vlaanderen er bij het in contact komen met een beroepsjournalist zeker van zijn dat hij of zij kwaliteitsvolle en correcte informatie krijgt.' Op voordracht van de Vlaamse uitgevers – namens wie hij momenteel in de Erkenningscommissie zetelt – ontving De Craecker vanwege de Eerste minister het ereteken van Officier in de Kroonorde. Verduyck: 'In deze roerige tijden vermelden we daar meteen bij dat hier geen privileges of materiële voordelen aan zijn verbonden.' Overigens betekent dit nog geen afscheid van Raymond De Craecker als voorzitter van de Erkenningscommissie. Pas in de loop van 2018 draagt hij de fakkel over, aan Werner Smeuninx, voormalig redactiemanager bij Concentra en Mediahuis. Dat heeft ook te maken met een andere wissel, op het secretariaat van de commissie. Martine Joos, die met pensioen vertrekt, wordt binnenkort opgevolgd door Wim Rega. (PD)

Leden voor de komende vier jaar

De Erkenningscommissie voor beroepsjournalisten en de Commissie voor beroep zijn opnieuw samengesteld voor vier jaar. Premier Michel ondertekende op 2 mei de benoemingen voor de periode 2017-2021.

ERKENNINGSCOMMISSIE EERSTE AANLEG

Op voordracht van de VVJ:

Effectieve leden

Antal Hollosi, journalist Belga
Sander De Wilde, freelance persfotograaf
Paul Van Landeghem, freelance VRT
Gie Van Roosbroeck, gepensioneerd journalist
Gazet van Antwerpen
Plaatsvervangende leden
Jo Buggenhout, chef buitenland VTM
Lukas De Vos, gepensioneerd journalist VRT
Alain Narinx, freelancejournalist Belga
Frans Rombouts, hoofdredacteur *Horecama-gazine.be*

Op voordracht van de werkgevers:

Effectieve leden

Hans Vandendriessche, hoofdredacteur Belga
Geert Steurbaut, secretaris-generaal Corelio
Raymond De Craecker, oud-hoofdredacteur Persgroep Publishing
Marc Dupain, general manager The Ppress

Plaatsvervangende leden

Werner Smeuninx, oud-redactiemanager Mediahuis
Bert Geenen, public affairs manager Mediaaan
Wim Willems, HD project manager VRT
An Brouckmans, national content manager *Feeling/Gael*

COMMISSIE VAN BEROEP

Voorzitter

Johan Blomme, eremagistraat
Plaatsvervangend voorzitter
Dirk Van Gelder, eremagistraat

Op voordracht van de VVJ:

Effectieve leden

Jan Nagels, journalist Belga
Frans Wauters, gepensioneerd Mediahuis
Plaatsvervangende leden
Kristien Van Haver, journaliste *De Tijd*
Eric Verduyck, gepensioneerd Belga

Op voordracht van de werkgevers:

Effectieve leden

Toon van den Meijdenberg, redactiemanager Mediahuis
Dirk Velghe, voorzitter raad van bestuur Mediafin
Plaatsvervangende leden
Faroek Özgünes, journalist Mediaaan
Steven Samyn, hoofdredacteur Televisie VRT

Expertise in psychopathie?
Vraag het eens aan
Kasia Uzieblo.

zoek eens op
www.expertendatabank.be

vlaanderen
in gelijk kansen

Mark Deltour (1938–2017)

Het duurde even voor ik begreep dat die oudere bedachtzame man ook een echte 'journalist' was, toen op de Wereldomroep van de 'BRTN'. Het was februari 1987 en ik zette als piepjonge journalist mijn eerste stappen bij de openbare omroep. Mark verzorgde toen al acht jaar lang de programma's voor de missionarissen, in die tijd een bijzonder populaire uitzending. Het leek een gezellig wereldwijd onderonsje via de radio, elke week opnieuw, maar snel begreep ik dat Mark niet alleen een belangrijke sociale taak verrichte maar ook bijzonder goed wist waarover hij radio maakte.

Die rustige grijze man, toen al, kende als geen ander het diepe binnenland van Congo (Zaire toen nog), Rwanda en Burundi en nog een hele trits andere Afrikaanse landen. Hij had er namelijk zelf geleefd, gewoond, gewerkt, zijn passies beleefd, zijn hart verloren, zijn vrouw gevonden.

Zowat zeven jaar later — ik was intussen verkast naar de televisieredactie — leerde ik Mark Deltour pas goed kennen, in de nasleep van de Rwandese tragedie van voorjaar 1994, de genocide op de Tutsi's en de massamoorden op honderdduizenden Rwandezes. Dat kleine landje in het Gebied van de Grote Meren van Centraal-Afrika verscheurde zichzelf, maar ook het hart van deze stille Vlaamse rasjournalist die voortaan meer dan ooit op zoek zou gaan naar 'de waarheid'. Daarin vonden we elkaar.

Mark wist heel goed dat 'de waarheid' over Rwanda zoals die destijds verkondigd werd een bijzonder onvolledige en gekleurde waarheid was. Dus schreef hij zijn eigen boeken, vooral over de rol van de katholieke kerk, die hij nooit verlaten heeft. Het werden puntige getuigenissen die vele zogenaamde Rwanda-deskundigen ook vandaag best grondig lezen vooraleer gratis uitspraken te doen over schuld en onschuld in het Rwandese drama. Alleen al voor dat gewetensvolle werk mag Mark Deltour niet vergeten worden. En voor zijn biografie van Phil — Bond Zonder Naam — Bosmans.

En voor zoveel meer.

Peter Verlinden

Foto © Piet Lesage

Marcel Bauwens (1928–2017)

Op 11 mei overleed Marcel Bauwens, 89 jaar oud. Bauwens was voorzitter van de AVBB van 1987 tot 1991 en tekende in die periode voor diverse vernieuwingen bij de Belgische journalistenbond. Zo lag hij mee aan de basis van de JAM, de Journalisten Auteurs Maatschappij. Ook richtte hij in de schoot van de AVBB de vroegere Raad voor Deontologie op, ruim tien jaar voor de Vlaamse Raad voor de Journalistiek het levenslicht zag. Bauwens loodste de AVBB verder door een delicaat federaliseringsproces, dat uiteindelijk leidde tot de oprichting van de VVJ en haar Franstalige zustervereniging AJP. Bauwens was journalist bij *Le Peuple* en *Le Soir*. (JFD)

Onder embargo

Goed nieuws vanwege de **JAM**: binnenkort komen de reprografierechten vrij die waren geblokkeerd door de rechtszaak die Hewlett Packard had aangespannen tegen **Reprobel**. HP had haar wettelijke bijdragen aan Reprobel in vraag gesteld, maar het Brusselse hof van beroep heeft die klacht nu verworpen. HP, en ook andere invoerders van kopieerapparaten, moeten nu alsnog reprografievergoedingen betalen, die vervolgens door de diverse auteursverenigingen onder hun leden kunnen worden verdeeld. Het precieze bedrag van de achterstallen moet nog door een gerechtelijk expert worden vastgesteld.

Na de Europese Commissie besliste ook het Europese Parlement dat lidstaten het **btw-tarief voor online media** gelijk kunnen schakelen met dat voor drukwerk. Tot dusver legde Europa voor elektronische publicaties een btw-tarief op van minimaal 15 procent. In België lag het tarief zelfs op 21 procent. Voor kranten en boeken daarentegen hanteert ons land tarieven van respectievelijk 0 en 6 procent. De gelijkenschakeling die Europa nu toelaat, is goed nieuws voor autonome nieuwssites en uitgevers van e-boeken. Zij kunnen deze zomer al goedkoper worden.

Wim Verhoeven, voormalig hoofdredacteur van *Het Laatste Nieuws*, is nu communicatiemedewerker bij **Open VLD**. Wim Verhoeven werkte 23 jaar voor *HLN*, de jongste vijf jaar als hoofdredacteur. Eind vorig jaar werd hij vervangen door Frank Depoorter. Bij Open VLD gaat Verhoeven nauw samenwerken met partijvoerder Laure Stuyck.

In de **Raad voor de Journalistiek** volgt **Ivan Cornelissen** van *Het Laatste Nieuws* Katrien Stragier op als lid namens de VVJ. Ivan is sinds 2007 eindredacteur bij *HLN*, voordien werkte hij een paar jaar voor de VRT. **Katrien Stragier** van haar kant gaat werken voor het FAVV (Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen).

Bij Belga begint **Seppe Knapen** op 1 juli als nieuwsmanager. Politiek journalist Seppe Knapen vervangt Ilse Ketele, die terugkeert naar de fotoredactie van Belga.

Ook bij *De Tijd* treedt een nieuwe nieuwsmanager aan: **Bert Rymen**. Hij komt over van de VRT-radio-nieuwsdienst, waar hij politiek verslaggever was. Bij *De Tijd* wordt hij chef politiek en economie.

Tussen de planeten Mars en Jupiter bevindt zich voortaan een planetoïde met de naam **7013 Trachet**. Het hemellichaam van 5,4 kilometer lang is genoemd naar VRT-journalist **Tim Trachet**, ook bekend van SKEPP, de vereniging die pseudowetenschap wil ontmaskeren. Een Nederlandse astronoom droeg Trachet voor de naamgeving voor aan de Internationale Astronomische Unie. Niet zoveel eerder werd een andere planetoïde nog genoemd naar Rudi Vranckx.

Dichter bij huis heeft VTM-journalist **Patrick Van Gompel** samen met sommelier François Huysmans een nieuw bier op de markt gebracht: de *François Grand Cru*. Van Gompel: 'Het unieke van dit bier is dat het vier gisten en vier hopsoorten bevat. Bovendien worden de flessen na de botteling vier keer gekeerd. Ze krijgen dus een champagnebehandeling.' *De François Grand Cru* kost 6 euro per flesje.

De **opleiding Internationale Researchjournalistiek** wordt sinds kort gecoördineerd door Lisa May (en niet **Lisa Rey**, zoals we in vorige editie verkeerdelijk meldde). Zij volgt Raf Njotea op. Lisa was eerder zelf journalistiek actief voor *MO**, *Gazet van Antwerpen* en de VRT Nieuwsdienst.

Roularta beschouwt de kosten die een oorlogsjournalist maakt om zijn sperma te laten invriezen niet als beroepskosten. Dat ondervond *Knack*-journalist **Dirk Draulans** zowat 25 jaar geleden en vertelde hij zopas aan *De Morgen*. Dirk liet, toen hij nog oorlogsverslaggever was, zijn sperma op verzoek van zijn partner bewaren in een spermabank. Met toenmalig *Knack*-hoofdredacteur Sus Verleyen kwam hij overeen de kosten daarvan bij Roularta in te brengen onder de noemer 'cryopreservatie spermacellen voor professionele doeleinden'. Na lang beraad verwierp de raad van bestuur de kostennota.

De Persgroep brengt zijn drie showbizmagazines – *Story*, *Dag Allemaal* en *TV Familie* – samen onder één hoofdredacteur: **An Meskens**. An Meskens, die al hoofdredacteur was van *Story*, krijgt daarmee de voorkeur op Ditte Van de Velde, tot nu hoofdredacteur van *Dag Allemaal*, die De Persgroep verlaat. Toch is het volgens Koen Verwee, ceo van De Persgroep, niet de bedoeling kopbladen te maken van de drie titels. De reorganisatie heeft wel alles te maken met nakende digitale vernieuwingen.

Digitale vernieuwing is ook het ordewoord bij **Edition Ventures**, de uitgever van modeblad *Elle*, en daarbij gaan ze ginder nog een pak drastischer te werk. Edition Ventures schrapt kort en goed de functie van hoofdredacteur, die tot nu werd ingevuld door **Nica Broucke**. Een digitale marketeer komt in de plaats. Nica Broucke: 'Ik maak me zorgen over de toekomst van het blad. Zonder hoofdredacteur valt de buffer tussen de advertentieafdeling en de redactie weg.'

De **Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling** heeft zijn persprijzen uitgereikt, die dit jaar waren voorbehouden voor geschreven journalistiek. In de categorie 'kranten' werd **Annelies Roose** van *Het Nieuwsblad* de winnaar, met een reeks bijdragen over '40 dagen zonder afval'. In de categorie 'tijdschriften' won **Guy Nantier** van het vakblad voor de vleesveehouderij *Veeteelt-Vlees*, met een reportage over *agroforestry*. Dat is een nieuwe landbouwbenadering die de milieukringloop wil sluiten in een sector met een grote ecologische voetafdruk. In de categorie 'elektronische media' won **Tine Hens**, met een dossier over de klimaattop in Marrakech dat verscheen op de website van *MO* Magazine*.

De **Citi Journalistic Excellence Award** (Belgisch luik) ging dit jaar naar **Pieter Blomme** en **Jasper D'Hoore** van *De Tijd*. Zij verrichtten diepgaand onderzoek naar de betaalbaarheid van de sociale zekerheid in de toekomst. Onder meer de impact van de

stijgende levensduur op de kosten van pensioenen en ziekteverzekering kwam aan bod.

Een van de prestigieuze **Pulitzerpersprijzen** dan weer viel te beurt aan de ruim 300 journalisten die wereldwijd voor de **Panama Papers** tekenden. Aan Vlaamse kant gaat het om **Lars Bové** van *De Tijd* en **Kristof Clerix** van *Knack* (ex-*MO**).

Ook de **Nikon Fotopersprijzen** zijn weer uitgereikt. Grote laureaat werd **Károly Effenberger** met een beeld van (de intussen van moord vrijgesproken) ex-politicus Bernard Wesphael. In de categorie 'nieuws' won **Dieter Telemans** met de opname van een innige omhelzing tussen Belgisch premier Charles Michel en EU-topman Jean-Claude Juncker: een treffende weergave van de gevoelens die heersten na de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016. Vielen verder in prijzen: **Peter Malaise** (categorie 'sport'), **Joris Hermans** (categorie 'verhalen'), **Sanne De Wilde** (beloftevolle jongere) en **Frederik Buyckx** (eervolle vermelding).

Over prijzen gesproken: wordt het niet stilaan tijd dat een journalist ook een **literaire prijs** in de wacht sleept? Auteur **Pascal Verbeken**, bekend van veelgeprezen non-fictieboeken, vindt alleszins van wel. 'Sinds een jaar kunnen non-fictieauteurs een beroep doen op subsidies van het Vlaams Fonds voor de Letteren, en dat is positief. Maar op de shortlists van de literaire prijzen blijven non-fictieboeken zowat afwezig.'

Het is misschien iets voor het nieuwe boek van **Ann Driessen** over kettingbrieven en kettingmails: valse berichten die mensen onder druk of zelfs uit angst doorsturen vanuit het idee 'dat het maar eens waar moest zijn'. Ann baseerde haar onderzoek op ruim 2.000 kettingbrieven die haar vader verzamelde. En ze voegde er bespiegelingen over de moderne digitale kettingberichten aan toe. 'Dit boek is een must have voor iedereen die wel eens twijfelt over het waarheidsgehalte van berichten op sociale media', staat in de aankondiging. Het boek '*Het moest maar eens waar zijn*' is te verkrijgen bij www.boekscout.nl of in een Standaardboekhandel.

En nog een prijs: de **Arkprijs van het Vrije Woord** ging dit jaar naar nieuwssite **Apache**. Arkprijsvoorzitter Lukas De Vos loofde Apache omdat het 'als ongebonden medium ingaat tegen de commercialisering, de ongecontroleerde wildgroei en de vervlakking van de gangbare nieuwsgaring'.

Intussen ligt **Apache** op ramkoers met Vlaams minister **Liesbeth Homans** (N-VA), nadat het een lening bij het sociale investeringsfonds Trividend door de neus zag geboord. Dat gebeurde na een interventie van de vertegenwoordiger van Homans op de raad van bestuur van het fonds. Apache-hoofdredacteur **Karl van den Broeck** spreekt van een politieke afrekening met kritische journalisten. Homans ontkent.

Foto's © Joost Joossen/VRT, Eric Vidal/Belga, Bert Van Den Broecke/Photo News

Bereik met één advertentie 3.000 Vlaamse journalisten

- ⊙ Uw bedrijf, overheidsdienst of vereniging op de kaart zetten?
- ⊙ Een product in de aanbieding dat journalisten kan interesseren?
- ⊙ Een vacature voor een journalist of communicatieverantwoordelijke in de aanbieding?
- ⊙ Uw persdienst voorstellen of nieuwe contactgegevens delen?
- ⊙ Via de communicatieplatformen van de VVJ bereikt u in een oogwenk 3.000 Vlaamse journalisten en ruim duizend andere geïnteresseerden.

⊙ **In het magazine**
6x per jaar een spraakmakend blad

⊙ **Online**
Na de zomer een volledig vernieuwde website

www.journalist.be
info@journalist.be